

Bůh působí na stvořené lidstvo

Květen 2007

3. část - Izák a jeho synové

Motto: *Diferencovaná náklonnost rodičů k dětem je nespravedlivá a má vážné následky!*

DJK se podařil další krok plánu záchrany lidstva - získal skrze Abraháma pro lidstvo právo na obětování svého budoucího Syna za ně; samozřejmě pro ty, kteří o to požádají, stejně jako on požádal Abraháma o oběť jeho syna.

Právoplatnost tohoto aktu se satan sice snažil zpochybnit (oním poukazem na to, že Abrahám uposlechl jen ze strachu ze Boha), nicméně ho musel uznat. Nyní měl jen dvě možnosti:

- 1) Všechno sabotovat výchovnou a kultivační práci na budoucím Božím Synu, který má prokázat, že stvoření lidé budou schopni dalšího vývoje za účelem dosažení požadovaných „parametrů“ (což tradičně nazýváme dokonalostí).
- 2) Usilovat o fyzickou či alespoň psychickou likvidaci lidí z hlediska cíle DJK úspěšných, včetně Božího Syna samého.

A to vše samozřejmě tak, aby mu to nebylo možno dokázat - tedy vždy prostřednictvím sobě nakloněných lidí, na které to bude moci svést.

Aktivitu lidí jakož i obou stran cherubů a andělů budeme nadále sledovat.

Další priority působení Boží nápravy

I nadále platilo, že prioritu má úkol zkultivovat Božího Syna. Po úspěchu s obětováním Izáka bylo však jasné, že satanova nervozita se bude stupňovat a že bude stále agresivnější. Nadále už bylo nutné počítat s možností, že satan bude nejen překážet v této kultivační práci, ale že bude klást zkultivovaným lidem všemožné nástrahy a dokonce bude chtít alespoň některé z nich zabít.

Tomu bylo možné čelit dvěma způsoby:

- 1) Kultivovaným lidem poskytovat trvalou osobní ochranu, a to zvláště těm, kteří byli na špičce kultivace a neměli nikoho blízkého. 1 Taková ochrana ale byla velmi náročná a vyžadovala stálou přítomnost andělů na Zemi v blízkosti ochraňovaných osob. 1
- 2) Vytvořit co největší kultivační rezervy, neboli rozmnožit počty vhodného potomstva. 1

Tomu však bránila opakující se neplodnost uvnitř kultivovaného kmene.

Pomalou ale jistě prohrávající satan začal výsledky napadat poukazováním na jejich údajnou neprůkaznost. K tomu se však dostaneme dále. 1

1 Viz na příklad 1.M.26:24; 28:15 a další.

2 Viz 1.M.32:2,3.

3 Viz graf Jákobova potomstva.

4 Na příklad Jób.

Satanova odpověď

Satanovi nezbylo než překážet všemi prostředky kultivování samému, a také se snažit svádět vybrané potomstvo všemi způsoby za účelem rozvrácení jejich morálky. Důraz položil na stimulaci nerovnosti náklonností rodičů k dětem, a zneužil přitom i problémů vznikajících právě procesem kultivace.

Sledujme dále jejich zápas.

Další vývoj

Opět problémy s neplodností

Izákova manželka Rebeka byla s ním opět příbuzná (viz graf s rodokmenem v minulé části) - při kultivaci podobné problémy často nastávají - a tak se zase objevil problém podobně jako se Sárrou. A bylo znovu nutné, aby v tom Bůh zasáhl. Tentokrát však nikoli ke zplození bez otce, přestože i Izák nebyl právě statečný: 1

1.M.25:20	Izákovi bylo čtyřicet let, když si vzal za ženu Rebeku, dceru Aramejce Betúela z Rovin aramských, sestru Aramejce Lábana.
1.M.25:21	Izák prosil Hospodina za svou ženu, protože byla neplodná. Hospodin jeho prosby přijal, a jeho žena Rebeka otěhotněla.

Izák pravděpodobně prosil Boha v modlitbě (není o něm řečeno, že za Bohem šel, jako u Rebeky - viz následující verš), přestože od svého otce Abraháma věděl o Božím zaslíbení. Však také čekal téměř dvacet let.

Otěhotnění Rebeky ho určitě uspokojilo. Nicméně Bůh nezareagoval na prosbu Izáka, protože sám si přál, aby měli potomstvo; čekal jen, až se u Rebeky objeví vajíčko s vhodným genem.

Rebeka však měla posléze problém. Každé dítě se začne v břiše matky po několika měsících pohybovat a to je normální. Jenže u Rebeky šlo o (dvojvaječná) dvojčata a to ještě přinejmenším jedno z nich bylo dost agresivní. Z dalšího vyplývá, že v té době Rebeka o dvojčatech nevěděla, a nadměrný pohyb ji asi proto vyplašil. Zkušené starší ženy ji zřejmě neporadily:

1.M.25:22	Děti se však začaly v jejím těle strkat. Tu řekla: "Je-li tomu tak, co mě čeká?" A šla se dotázat Hospodina.
-----------	--

Rebeka po mnoha letech manželství věděla, že Izák je málo iniciativní. Neoznámila proto svůj stav Izákovi a obrátila se na Boha přímo. Kam se ho ale šla dotázat? Žádný kněz ani prorok nikde nebyl. Je jen jediné možné vysvětlení: Andělé museli být nablízku. Nejspíš byli v oněch táborech, které později potkal Jákob (srovnej 1.M.32:3) a Rebeka o nich věděla. 1

5 spíše byl téměř netečný.

6 Izák měl od těžké zkušenosti v dětství z Boha strach (1.M.31:42 [EKU]) a jistě se jim vyhýbal.

1.M.25:23a	Hospodin jí řekl: "Ve tvém životě jsou dva pronárody. Oba národy se rozejdou, jen co z tebe vyjdou.
------------	---

A Bůh řekl Rebece další informace (čímž mimo jiné ukázal, že už prozkoumal geny obou potomků). 1 Už věděl, že oba synové budou velmi odlišní (následkem čehož se rozejdou nejen oni ale i jejich potomci). A z genů vyplývala i další informace: o fyzické zdatnosti na jedné straně a inteligenci na straně druhé.

1.M.25:23b	Jeden národ bude zdatnější než druhý, bezpočetný bude sloužit počtem skrovnějšímu."
------------	---

To dokazuje, že těhotenství Rebeky bylo pozorně sledováno - a nejspíše oběma stranami! 8

Z následujícího verše vyplývá, že Rebeka ani z této informace nepochopila, že bude mít dvojčata:

1.M.25:24	Potom se naplnily dny, kdy měla родit. A hle, v jejím životě byla dvojčata.
-----------	---

A jak neobvykle rozdílná byla ta dvojčata!

1.M.25:25	První vyšel celý červenohnědý a chlupatý jako kožíšek; toho pojmenovali Ezau.
-----------	---

Takové dítě je i dnes výjimečné, natož tehdy. Druhý syn ale byl zjevně normální.

1.M.25:26	Potom vyšel jeho bratr a rukou držel Ezaua za patu; ten dostal jméno Jákob. Při jejich narození bylo Izákovi šedesát let.
-----------	---

Poznámka: Je zajímavé, jak si hned rodiče a přítomní pomocníci vyložili takovou drobnost, jako že Jákob držel Ezaua za patu, a podle toho mu snad dali i jméno. 1 Ve všem se hledalo znamení. 1

Izák se dočkal synů až po dvaceti letech. K jejich výchově bylo možná i nutné, aby ještě více dospěl. Byl příliš nesamostatný a to se projevovalo celý jeho život - viz dále. V oné době však takové čekání bylo zkouškou pro oba rodiče, protože nebylo obvyklé, a nahrávalo satanovým působením na lidské slabosti.

Jákob a Ezau

Ne oba chlapci měli zcela bezproblémové mládí. O Ezaovi je jen řečeno, že se narodil chlupatý a ještě rezavý. Podle toho ho také pojmenovali.

7 Srovnej Žalm 139:16.

8 Tedy i satanem!

9 Prý znamená "uchvacující patu" - viz biblické slovníky.

10 Nedívejme se na to svrchu - toto se dělalo nejen i později, ale kdekdo tomu věří a dělá dodnes.

Jenže nejen jméno mu zůstalo; zůstala mu i nadměrná chlupatost a navíc rezavá barva. Vzhledem k tomu, že v Bibli se nepíše o nepodstatných věcech, musel být Ezau i v dětství a v dospělosti hodně odlišný od ostatních, a proto už jako dítě musel mít velké problémy. Známe krutost, s jakou dodnes dovede dětské společenství vystupovat vůči odlišným a přitom ne dostatečně dominantním jedincům. Z odstrkovaného či dokonce společností mladých šikanovaného chlapce asi vyrostl samotář, který se později uchýlil k profesi většinou rovněž typicky samotářské - k lovu zvěře. Možná se občas mstil nějakými zlomyslnostmi svým bývalým trýznitelům, a proto ho pisatel nenazval „bezúhonným“. Spíše to ale bylo pisatelovou zaujatostí.

1.M.25:27	Když chlapci dospěli, stal se Ezau mužem znalým lovu, mužem pole, kdežto Jákob byl muž bezúhonný a sídlil ve stanech.
-----------	---

Protože tuto část Písma psal pravděpodobně hlavní aktér - Jákob, není divu, že se pochválil. To, že uvádí jako svou přednost, že sídlil ve stanech, svědčí o tom, že jiných společenským předností asi příliš mnoho neměl. Z toho také vyplývá, že Ezau se vyhýbal společenství i v noci a často spal mimo ně ve volné přírodě.

Jákob se nejspíše choval jako ten, kdo chce spravovat zděděné hospodářství, zatímco Ezau se o to nezajímal. Spravování většího majetku nemůže provádět jedinec - je k tomu právě nutné společenství lidí; a je nutné s ním umět vycházet, což právě Ezaovi pravděpodobně dělalo potíže.

Izák nedával vědět, co zamýšlí udělat s jeho dědictvím (pokud máme důvod domnívat se, že byl stále apatickým mužem). Hrůza, kterou ve svém mládí prožil, se na něm podepsala i v tomto směru.

Nyní pisatel (zřejmě Jákob) podává zajímavou charakteristiku rodičů:

1.M.25:28	Izák miloval Ezaua, protože z lovu měl co do úst, kdežto Rebeka milovala Jákoba.
-----------	--

Vskutku pozoruhodná Jákobova charakteristika otce: Ještě že nenapsal přímo „*Miloval Ezaua kvůli žvanci*“! Jakoby Izák neměl co jíst, kdyby mu jídlo nepřinesl Ezau! Jákob asi otcem pohrdal. 1

Poznámka: Jiné překlady tohoto textu považují za nemožné, že by Jákob kromě jídla, které dostal od Ezaua, by „neměl co do úst“, a tak text poněkud upravují. Na příklad

KP	I byl Izák laskav na Ezau, proto že z lovu jeho míval pokrm; ale Rebeka laskava byla na Jákoba.
PNS	A Izák miloval Esaua, protože to pro jeho ústa znamenalo zvěřinu, zatímco Rebeka milovala Jákoba.
Hirsch	Jicchak zamiloval si Ésava, neboť [přinesl mu] zvěřinu na pokrm, ale Rivka milovala Jaakoba.

Tak takhle to určitě nebylo! Otec, který by miloval jednoho svého syna jen kvůli jídlu, by byl skutečně mimořádně povrchním otcem, a to se zvláště na Izáka nehodí! 1 Muselo to být jinak.

11 Za všemi těmi nedobrymi vztahy nelze nevidět satanovu inspiraci.

12 To ani není mužská vlastnost; zaujaté vůči svým dětem bývají spíše ženy.

Izák neměl raději Ezaua nespravedlivě. Měl o něj větší zájem určitě proto, že věděl o jeho hendikepu, kvůli kterému byl posmíván a znevažován, a kvůli kterému se stranil ostatních. Otec prostě více pomáhal tomu, který na tom byl hůř; který jeho pomoci více potřeboval. Matky obvykle více milují syna, který je jim stále nablízku. Rebeka také asi měla větší vztah k majetku, o který se staral Jákob, a i proto měla Jákoba radši. V těchto věcech se Boha nikdo z nich na nic neptal.

Událost s prodejem prvorozenství

Až jednou se přihodila věc, která do vztahu obou bratrů vnesla více světla:

1.M.25:29	Jákob jednou připravil krmi. Tu přišel Ezau z pole znavený
-----------	--

Ezau přišel za Jákobem - neměl tedy k němu nepřátelský postoj, spíše mu důvěřoval.

1.M.25:30a	a řekl Jákobovi: "Dej mi zhltnout trochu toho červeného, toho krvavého, jsem znaven k smrti."
------------	---

Za prvé: Ezau byl lovec a nepoznal, co to bylo za jídlo. A za druhé: Nevíme, zda Ezau přeháněl, ale jeho odpověď vypovídá, že byl na hranici svých sil a možností - zcela vyčerpán. Nejspíše, hnán loveckou vášní, pronásledoval nějaké zvíře tak úporně, že spotřeboval všechny své síly. Asi ani nebyl schopen dojít si k rodičům a tam něco sníst; určitě by ho přece nenechali hladového.

1.M.25:30b	Proto se jmenuje Edóm (to je Červený).
------------	--

Při této události byli jen oni dva. Novou přezdívkou - červený - ho určitě začal nazývat Jákob, a téměř jistě posměšně; nemůžeme totiž předpokládat, že by ji Ezau přijal dobrovolně (proč by Ezau sám přijímal jiné jméno jen kvůli tomu, že Jákobův pokrm byl červený?) Jákob se asi posmíval tomu, že Ezau nevěděl, co to je; proto to nazval jen něčím červeným.

Jákob se i dále nezachoval právě bratrsky a už vůbec ne milosrdně (řečeno eufemisticky).

Rozhodl se toho zneužít: 1

1.M.25:31	Jákob však řekl: "Prodej mi dnes své prvorozenství!"
-----------	--

Oč Jákobovi šlo? Že by opravdu „... měl zájem o to, aby na jeho rodinu přešly duchovní hodnoty, tzn. slib o semeni, který dostal Abraham.“? 13

V žádném případě. Jednak platí, že při kultivaci jde o geny, které se nemohou stát předmětem obchodování, a jednak Jákobovi šlo vždycky jen o krásné věci (v to počítaje manželku), majetek a ochranu; kromě toho prvorozený dědil dvojnásobnou část podílu dědictví - viz dále. Ezau po majetku nebažil:

1.M.25:32	Ezau nato odvětil: "Stejně mám blízko k smrti, k čemu je mi prvorozenství!"
-----------	---

Všimněme si pozoruhodného faktu: Ze strany Jákoba se jednalo o zneužití bratrovy tísně - o

13 Typické chování obchodníka.

14 Tak to tvrdí BS SJ.

vydírání! (srovnej verš 27:36).

1.M.25:33	Jákob řekl: "Odpřísáhní mi to dnes." A on mu to odpřísáhl, a tak své prvorozenství prodal Jákobovi.
-----------	---

Je důležité vědět, zda Ezau byl lehkomyšlný, nebo zda prostě jen neměl v té chvíli na výběr.

Analýza události

Podívejme se na to podrobněji:

1.M.25:34	Jákob dal pak Ezauovi chléb a čočkovou krmí. Ten pojedl, napil se, vstal a odešel. Tak Ezau pohrdl prvorozenstvím.
-----------	--

Informace o tom, že Ezau pohrdl prvorozenstvím, je hodnocením pisatele - zřejmě samého Jákoba - a to hodnocením velmi zaujatým. Klidně si napíše, že bratr je zoufale hladový, a současně že pohrdl prvorozenstvím!

Poznámka: Křesťan znalý slov apoštola Pavla ihned poukáže na text

Ř.9:13	Neboť je psáno: „Jákoba jsem si zamiloval, ale Ezaua jsem odmítl.“
--------	--

Většinou už ale neví, že apoštol Pavel citoval proroka Malachiáše

Mal.1:2	"Zamiloval jsem si vás, praví Hospodin. Vy se však ptáte:>>Kde je důkaz, že nás miluješ?<
Mal.1:3	Ezaua však nenávidím. Proto jsem obrátil v poušť jeho hory, jeho dědictví v step pro šakaly."

a tento prorok jasně hovoří nikoli o jednotlivcích (Jákobovi a Ezauovi), nýbrž o jejich mnohem pozdějších potomcích, kteří skutečně byli takto potrestáni. Jenže proč? Na to odpovídá prorok Abdijáš:

Abd.1:9	Témane, tvoji bohatýři se zděsí, neboť na Ezauově hoře budou všichni vyhlazeni, protože vraždili .
---------	---

To nelze popřít, a proto křesťan ještě poukáže na další slova apoštola Pavla

Žid.12:16	At' nikdo není nevěrný a bezbožný jako Ezau, který prodal prvorozenství za jediný pokrm.
-----------	--

Apoštol Pavel (a nejen on) používal při učení (kvůli srozumitelnosti pro jinak povrchní posluchače) navyklá klišé. Blíže viz kapitolu *Spravedlivý Ábel nedostal ani milost ani ochranu* ve studii *Věci na počátku*.

Abychom tomu mohli blíže porozumět, podívejme se na význam onoho prvorozenství: Encyklopedický slovník VŠEVĚD o tom říká:

Prvorozenectví: Dědický řád zajišťující přednostní právo prvorozeného při dědické

posloupnosti. V Čechách se uplatňovalo při nástupnictví na trůn od 1. poloviny 13. století. Biblický slovník SJ o tom praví:

Prvorozený je především nejstarší syn určitého otce (častěji než prvorozený syn matky), počátek otcovy plodivé síly (5.M.21:17); také první zvířecí mlád'ata mužského rodu jsou mnohdy označena jako „prvotiny“. (1.M.4:4) Od dávných dob měl prvorozený syn čestné místo v rodině a na něj přecházelo postavení hlavy rodiny. Zdědil dvojnásobný podíl z otcova majetku. (5.M.21:17)

5.M.21:17	Vezme ohled na prvorozeného syna nemilované a dá mu dvojnásobný díl všeho, co má, protože on je prvotina jeho síly, jemu náleží právo prvorozenství.
-----------	--

Uvedený text je z Mojžišského zákona. Všeobecně se předpokládá, že v Mojžišském zákoně je ohledně práv prvorozeného kodifikovaná zvyklost sahající zpětně až do dob Izáka a Jákoba (což nemusí být nutně pravda; za dobu oněch několika set let mohlo dojít i k posunu významu, například vlivem okolních kultur). Ještě později bylo toto právo zřejmě dále rozšířeno, ale takovou zpětnou projekci by bylo příliš odvážné aplikovat. Nicméně ať tak či onak - Ezau buď vůbec s nárokem prvorozeného nepočítal (věda, že hospodářství Jákob rozumí opravdu víc), nebo mu opravdu nic jiného nezbývalo (pokud ovšem nechtěl bratra napadnout a jídlo si vzít násilím). Případně se na roli hlavy rodiny (v případě smrti otce) prostě necítil, ale to je jen spekulace. 1

Poznámka: Smysl prvorozenství spočíval právě ve vysvětlení citovaného verše z 5.M.21:17 - totiž že prvorozený je prvotinou síly otce, ale vlastně obou rodičů. V genech dětí se objevují aktuální vlastnosti rodičů, a tak první děti v převážné většině bývaly fyzicky zdatnější, zatímco děti starších rodičů měly více psychických schopností a moudrosti. Prvorozený proto většinou dědil nemovitý majetek a zabýval se zemědělstvím, které vyžadovalo nejvíce fyzické síly a bylo naopak nejméně náročné na inteligenci. Z titulu větší fyzické zdatnosti byl také lépe schopen takový majetek obhájit a uchránit před vetřelci a zloději. Mladší děti měly za úkol využít své vyšší inteligence a hledat si alternativní práci, jako byla řemesla, obchod, úřady, vojsko a podobně. Děti starších rodičů také byly lépe adaptibilní než ti prvorození. 1 A aby se pozdější a inteligentnější děti nevyvyšovaly nad toho prvního, byla mu prokazována zvláštní čest. 1

15 Slovo *spekulace* znamená *rozumová úvaha*. Až v poslední době dostalo toto slovo hanlivý příděch.

16 přizpůsobivé

17 Do jisté míry to platí i dnes.

18 Lidé do své kultury vložili vždy takovou podporu slabšímu nebo někomu v tísní, jakožto povzbuzení. Na příklad svatba má „oslavit“ den, při němž se novomanželé zavazují k plození dětí, a tím k mnohé nové a často velmi nesnadné práci s výchovou potomstva spojené. Je to den, kdy končí dětské radovánky, volnost a svoboda, a proto je oslavován. Slavnosti se konají z téhož důvodu při úmrtí, za účelem psychické podpory pozůstalým, atd.

V případě sourozenců Ezaua a Jákoba to nemělo smysl, protože to byla (zřejmě dvojvaječná) dvojčata stejného věku. Prvorozenství u nich výše uvedený (a vlastně žádný) smysl nemělo, protože skutečnost, že Ezau byl porozen jako první, byla víceméně náhodná. Byla-li tato skutečnost opravdu Božím záměrem, potom měla pouze smysl výchovný: V tom případě měla upozornit na to, že Boží lid měl zkoumat práva prvorozených z významového pohledu, a nepřipisovat jim nějaký mystický samoučelný obsah.

Jákob, který tuto část Bible zřejmě psal, patrně zaznamenal hodnocení o Ezauově pohrdání prvorozenstvím proto, aby nemusel mít výčitky svědomí a aby si zachoval tvář. Jeho vlastnost - vychytralost - se totiž projevovala i později. Viz dále.

Poznámka: Koupě práva prvorozeného nebyla v Bibli nikdy předtím uvedena a pravděpodobně neměla precedent - přinejmenším v blízkém okolí. Za nápadem Jákoba nejspíše rovněž stála inspirace vše pozorně sledujícího satana. 1

Izák a Abímelek

Zkouška jako u Abraháma

Opět se objevil problém - hlad, a Izák byl podroben podobné zkoušce jako jeho otec:

1.M.26:1	V zemi nastal opět hlad, jiný než onen první, který byl za dnů Abrahamových. Izák tedy odešel do Geraru k abímelekovi, pelištejskému králi.
----------	---

Tentokrát ale Bůh nenechal Izáka bez rady:

1.M.26:2	Ukázal se mu totiž Hospodin a pravil: "Nesestupuj do Egypta. Přebývej v zemi, o níž ti řeknu.
1.M.26:3a	Pobývej v této zemi jako host.

Přitom padl příkaz, že má v té zemi pobývat jako host. To znamenalo, že s nimi nesmí vést spory, ale ani se s nimi směřovat!

Za problémem byl nejspíše satan, protože Boží posel dal Izákovi záruku:

1.M.26:3b	Já budu s tebou
-----------	-----------------

Bůh tady slíbil Izákovi dohled a tím i ochranu! Izákovi však tento slib nestačil (viz dále) a proto Bůh přidal

1.M.26:3c	a požehnám ti, tobě a tvému potomstvu dám všechny tyto země. Tak splním přísahu, již jsem se zapřisáhl tvému otci Abrahamovi:
1.M.26:4	>>Tvé potomstvo rozmnožím jako nebeské hvězdy; tvému potomstvu dám všechny tyto země. V tvém potomstvu dojdou požehnání všechny pronárody země.<<

čimž znovu opakoval požehnání pro potomstvo. Izákovi však připomenul, že Abrahám toto požehnání nedostal „na hezké oči“, ale za svou poslušnost:

1.M.26:5	To proto, že Abraham uposlechl mého hlasu a dbal na to, co jsem mu svěřil: na má přikázání, nařízení a zákony."
----------	---

Ochranu mu však nemohl slíbit jen tak - satan by hned protestoval, takže Bůh mu připomněl svá *přikázání, nařízení a zákony*, jimiž je ochrana podmíněna.

1.M.26:6	Izák se tedy usadil v Geraru.
----------	-------------------------------

Izák byl tedy Bohem informován, a také jistě věděl o dvou Abrahámových negativních zkušenostech. Přesto byl tak bojácný, že se nedokázal spolehnout na Boží ochranu a jeho chybu opakoval:

1.M.26:7	Když se muži toho místa vyptávali na jeho ženu, řekl: "Je to má sestra." Báł se totiž říci, že je to jeho žena, aby ho muži toho místa kvůli Rebece nezabili, neboť byla půvabného vzhledu.
----------	---

Mohli bychom oprávněně usoudit, že Izák selhal, protože věděl co dělá na rozdíl od Abraháma lhal; a satan (který určitě nebyl daleko) se jistě domníval, že práci DJK překazil. DJK však Izáka neodsoudil; uplatnil v jeho prospěch polehčující okolnosti a naopak mu pomohl, protože o příčině jeho ustrašenosti dobře věděl.

Boží pomoc

Ochrana Rebeky

Bůh způsobil, že se král pravdu včas dozvěděl a poskytl mu ochranu. Jednak jeho ženu nechali všichni včetně krále na pokoji, a navíc se - jakoby náhodou - o tom král dozvěděl:

1.M.26:8	Jednou, když tam byl už delší dobu, vyhlédl z okna abímelek, pelištejský král, a spatřil Izáka, jak se laská se svou ženou Rebekou.
1.M.26:9	Předvolal tedy abímelek Izáka a řekl: "To je určitě tvá žena. Pročpak jsi mi řekl, že je to tvá sestra?" Izák odpověděl: "Řekl jsem to, abych kvůli ní nepřišel o život."
1.M.26:10	Abímelek pravil: "Cos nám to učinil? Málem by byl někdo z lidu spal s tvou ženou a uvedl bys na nás vinu!"

Král mohl Izáka za jeho lež potrestat. 1 Jistě však znal Abraháma a věděl o tom, že byl Božím prorokem. Proto nejenže Izáka nepotrestal, ale ještě nařídil pod trestem smrti všem svým poddaným, aby Rebeku nechali na pokoji:

1.M.26:11	Proto abímelek přikázal všemu lidu: "Kdo by se dotkl tohoto muže nebo jeho ženy, bude bez milosti usmrčen."
-----------	---

Izák si nyní jistě vzpomněl na Boží slib. Věděl, že on sám by bez Boží pomoci svou ženu neuchránil.

20 Nezapomeňme, že když to řekl Abrahám o Sáře, nelhal - Sára skutečně byla jeho sestra. Jen tedy něco zamlčel. Izák však lhal.

Bůh dodržel nejen slib o ochraně, ale i požehnání v nové Izákově iniciativě: Máme totiž zde poprvé zprávu o tom, že Izák přechází z pastevectví na zemědělství. Jeho početný rod by musel zabrat ke své obživě už příliš velký prostor, a to sousedy zjevně znepokojovalo. Tento způsob obživy byl (a dodnes je) mnohem efektivnější.

1.M.26:12	Izák začal v té zemi sít a sklídl toho roku stonásobně; tak mu Hospodin požehnal.
1.M.26:13	Tak se ten muž rozmohl a rozmáhal se stále víc, až se stal velice zámožným.
1.M.26:14a	Měl stáda brávy a stáda skotu i četnou čeládku.

Musel však být velmi ostražitý. Se zemědělstvím neměl žádné zkušenosti a zjevně nemohl nenavazovat na zkušenosti okolních modlářských národů. Musel tak pozorně rozlišovat, které zavedené zvyklosti souvisely pouze s novou technologií obživy, a které v sobě měly samoučelné modlářské postupy. Musel chránit nejen sebe ale i své potomky a čeládku před plíživou infiltrací modlářství.

Požehnání v majetku

Lze si proto položit otázku: Proč Bůh svým vybraným lidem pomáhal k bohatství, zvláště touto cestou? Už i Abrahám byl přece velmi bohatý. 1 Jaký to mělo smysl? DJK si přeje dosáhnout procesem kultivace co nejlepší potomstvo, které je pracovité, aby bylo schopno plnit základní úkoly lidstva. A protože úspěch každého člověka povzbudí, Bůh zvyšuje pravděpodobnost úspěchu jeho práce tzv. požehnáním. Jenže jaký smysl mělo pro dobrého člověka (podle Boží představy), jakým třeba Izák bezesporu byl, stát se zámožným? Nezapomeňme, že základní úkol - ovládnout Zemi a zvířata - trval. 1 Člověk, který musí pracovat po celý den, nemá možnost věnovat se pozorování přírody a jejímu studiu za účelem zvyšování svého poznání potřebného k postupnému zajišťování základního úkolu. Jen bohatý člověk má pro takovou práci a studium dost času, a od takového člověka to také Bůh právem očekává.

Odchod do Beer-šeby

Také měl mít možnost se co nejvíce rozmnožit, aby byly co nejlepší předpoklady výběru k dalšímu křížení. Proto zpráva praví, že Izák „*měl ... i četnou čeládku*“. Tato *čeládka* se určité neskládala z Pelištejců, protože to by se ho tolik nebáli a nezáviděli mu:

1.M.26:14b	Pelištejci mu proto záviděli.
1.M.26:15	Pelištejci zasypali všechny studně, které vykopali Abrahamovi služebníci za Izákova otce Abrahama, a naplnili je prachem.

Dokonce i král, který o jeho Božím pověření věděl, musel strachu svého lidu ustoupit. Udělal to však bez vyhrůžky a na tehdejší dobu velmi slušně:

1.M.26:16	Abímelek řekl Izákovi: "Odejdi od nás, neboť jsi mnohem mocnější než my."
-----------	---

Izák, přestože věděl, že od Boha dostane jeho potomstvo „všechny tyto země“ (26:3), beze slova protestu ustoupil. Nicméně zřejmě neodešel daleko (viz 26:6).

21 Taková Boží požehnání pro vybrané lidi trvala i dále - například Jób nebo Šalomoun.

22 a samozřejmě stále trvá.

1.M.26:17	Izák tedy odtud odešel, utábořil se v Gerarském úvalu a usadil se tam.
-----------	--

Jistě to nebyla jen jeho mírnost, kvůli které to udělal, ale spíše i strach. Nicméně i Pelištejci dostali svou lekci - zasypanými studněmi chtěli Izáka šikanovat a obtěžovat. Tím, že Izák odešel, nyní ani oni nemohli studně využít. Sami sobě přidělali práci.

Izák, který měl „čtetnou čeládku“, měl dostatek pracovních sil i potravy pro ně, a nedělalo mu proto žádné obtíže obnovit další studně, vykopané za jeho otce.

1.M.26:18	Znovu kopal studně, které vykopali za dnů jeho otce Abrahama a které po Abrahamově smrti Pelištejci zasypali. Pojmenoval je stejně jako jeho otec.
1.M.26:19	Izákovi služebníci kopalí v tom úvalu a přišli na studni pramenité vody.

Poznámka: Je potřeba mít na mysli, že ani v oné zemi nebylo snadné nalézt vhodné místo na kopání studně. V té době ještě neexistovala geologie a nejspíše ani „proutkaři“, kteří by vhodné místo našli. Musela se uplatnit velká zkušenost velmi talentovaných lidí, kterých určitě ani tehdy nebylo dost. Bylo proto mnohem lepší obnovit staré studně, jakkoli to asi bylo obtížnější.

Nicméně i tam narazil na vlastnické spory:

1.M.26:20	Ale gerarští pastýři se s pastýři Izákovými přeli: "Ta voda patří nám!" Proto tu studni pojmenoval Esek (to je Váda), že se s ním vadili.
1.M.26:21	Vykopali tedy jinou studni. O tu se také přeli, proto ji pojmenoval Sitná (to je Sočení).

Izák znovu ustoupil, a teprve nyní dosáhl svého:

1.M.26:22	Pak postoupil dál a vykopal další studni; o tu se již nepřeli. Pojmenoval ji Rechobót (to je Prostorná) a řekl: "Teď už nám Hospodin poskytl prostor, abychom se mohli na zemi rozplodit."
-----------	--

A až nyní si uvědomil, že se ocitl blízko místa, kde bydlil jeho otec (odkud prve utekl se svou matkou). Pochopil, že jejich tehdejší útěk nebyl správný a že by se tam měl vrátit; a udělal to:

1.M.26:23	Odtud vystoupil do Beer-šeby.
-----------	-------------------------------

Bůh se na potvrzení správnosti tohoto jeho rozhodnutí ukázal

1.M.26:24	Tu noc se mu ukázal Hospodin a pravil: "Já jsem Bůh tvého otce Abrahama. Neboj se, jsem s tebou. Požehnám ti a rozmnožím tvé potomstvo kvůli Abrahamovi, svému služebníku."
-----------	---

a zdůraznil, že mu požehná nikoli za jeho zásluhy, ale právě kvůli jeho otci, od něhož tehdy utekl. Izák si tak měl uvědomit, že Abrahám se proti němu ničím neprovinil a že jednal jen na Boží příkaz. A znovu ho povzbudil, aby se nebál.

Izák Boží jemné pokárání pochopil. Zřejmě se ale opět ulekl a chtěl znovu přivolat Boha, aby se omluvil a vyprosil si odpuštění:

1.M.26:25a	Izák tam vybudoval oltář a vzýval Hospodinovo jméno.
------------	--

Bůh se však neobjevil, protože ve skutečnosti Izáka z ničeho neobviňoval. Chápal jeho chování a jen mu naznačoval, že by uvítal, kdyby pěstoval svou statečnost a ocenění pro Boží věci a úkoly.

Poznámka: Za nedostatek takového pochopení a za ustrašenost už velmi přísně mnohem později pokáral Ježíš Kristus svého učedníka:

Mar.8:33	On se však obrátil, podíval se na učedníky a pokáral Petra: "Jdi mi z cesty, satane; tvé smýšlení není z Boha, ale z člověka!"
----------	--

Když Bůh neodpověděl, Izák dal svým služebníkům pokyn k založení trvalého tábora:

1.M.26:25b	Postavil tam také svůj stan a jeho služebníci tam vyhloubili studni.
------------	--

Bůh sice neodpověděl přímo, ale znovu dal najevo, že svůj slib dodržuje. Způsobil, že král se mu přišel omluvit a požádat o slib nenapadení. Byl to totiž on, kdo se na podnět Boha začal bát:

1.M.26:26	Tu k němu přišel z Geraru abímelek se svým přítelem Achuzatem a píkól, velitel jeho vojska.
1.M.26:27	Izák se jich otázel: "Proč jste ke mně přišli? Vždyť jste mě nenáviděli a vypověděli jste mě."
1.M.26:28	Odvětili: "Shledali jsme, že je s tebou Hospodin. Proto jsme si řekli: Ať nás stihne kletba, nás i tebe, porušíme-li smlouvu, kterou s tebou chceme uzavřít.
1.M.26:29	Neučiníš nám nic zlého, jako jsme se ani my nedotkli tebe. Prokazovali jsme ti jen dobro a propustili jsme tě v pokoji. Jsi přece Hospodinův požehnaný!"

Poznámka: Nezapomínejme, že to řekl král, který provozoval modloslužbu! A přitom věděl o pravém Bohu a věděl, že od něho má Izák požehnání. Na místě je otázka: Proč tento král také neusiloval o ochranu od pravého Boha? Proč se obracel na falešné bohy, když věděl, že ti mu žádnou pomoc poskytnout nemohou?

Na tuto otázku je ale snadná odpověď. Stačí, když se podíváme na chování mnoha dnešních křesťanů: Vědí o existenci pravého Boha; vědí, že by ho měli hledat a vědí, že by od něj měli ochranu a pomoc. Jenže tento Bůh jim nepovoluje nadměrné bohatství; nepovoluje jim mnohé ničemné chování a modloslužbu (i když si úzkostlivě namlouvají, že to nedělají) a naopak žádá poctivost, pracovitost a další dnes „nepříjemné“ povinnosti. Tak se mnozí z nich snaží takříkajíc „sedět u dvou stolů“ 1 a přijímají mnohé z náboženské kultury tohoto světa. 1 A nechtějí slyšet, že to není možné. Vždyť Ježíš Kristus jasně ukázal, že je možné být buď s ním, nebo proti němu - tzv. třetí cesta není. Srovnej jeho slova:

Mat.12:30; Luk.11:23	Kdo není se mnou, je proti mně; a kdo se mnou neshromažďuje, rozptyluje.
-------------------------	--

A současně

23 Srovnej 1. list Korintským 10:21.

24 Tzv. ateisté jsou rovněž věřící, i když si to nechtějí připustit. Blíže viz studii *Náboženství a věda*.

Mar.9:40	Kdo není proti nám, je pro nás.
----------	---------------------------------

Příklady z dnešní doby: Jedna kouřící mladá dívka řekla, že Bůh zakazuje všechny příjemné věci. Na námitku, že zdravé lidské tělo kouření odmítá jako nechutné a nepříjemné, a že teprve násilným vnucením si tohoto chování a zneužitím schopnosti těla adaptovat se, teprve naše tělo přijme naši vůli a smíří se s ní, odpovědět neuměla. Věděla, že to je pravda, ale s kouřením nepřestala. Odvyknout zlému je těžké, protože to patří do „pokleslé kultury“ tohoto světa, a vzepřít se současně zvyku a vlivu prostředí je mnohem těžší, než tomu navyknout. 25

Izákovi udělala králova nabídka velkou radost:

1.M.26:30	Izák jim vystrojil hody, i jedli a pili.
1.M.26:31	Za časného jitra se zavázali vzájemnou přísahou. Potom je Izák propustil a oni od něho odešli v pokoji.

ale Bůh dal jasně najevo, že je to on, kdo je Izákovou záštitou a požehnáním:

1.M.26:32	Právě toho dne přišli Izákovi služebníci a pověřili mu o studni, kterou vykopali. Řekli mu: "Našli jsme vodu!"
-----------	--

Izák to však nepochopil a tak studnu nazval nikoli k počtě Boha ale oné královny přísahy:

1.M.26:33	Nazval ji Šíbea (to je Přisežná). Proto se to město jmenuje Beer-šeba (to je Studně přísahy) až podnes.
-----------	---

Tehdy ještě nepochopil, že na rozdíl od Boží, lidská přísaha dlouho nevydrží.

Problémy s Izákovým požehnáním a dědictvím

Chování Jákoba a Ezaua

Jákoab a Ezau sice byli velmi pravděpodobně svědky všech předchozích událostí, ale Písmo se o jejich reakcích na ně nezmiňuje. Asi je to vůbec nezajímalo. Nechali zcela na otci, jak si poradí s problémy, a nijak se v nich neangažovali. Tehdy sice bylo samozřejmostí, že i dospělí synové museli otcovu autoritu zcela respektovat, ale jistě se mohli ptát a nějak se projevit. O ničem takovém ale záznam není.

25 Na pokleslé kultuře se lidstvo snáze shodne, než tomu odvykne. Mocní tohoto světa si to neuvědomují, a pod záminkou, že tak zabrání xenofobiím a z nich plynoucím válkám, uplatňují známé přísloví o vyhánění čerta ďáblem. Nechtějí přemýšlet o následcích takového působení ve všech masmédiích. A varováním moudrých nechtějí ani naslouchat. Nechtějí slyšet, že následek pokleslé „kultury“ bude a mnohde už je rozvrácení veškeré morálky. A bez dobré morálky nefunguje nic! Zanedlouho už nebude koho k nápravě mobilizovat. Hitler doufal, že „nadlidští“ Němci tomuto vlivu nepodlehnu; Helmut Kohl doufal, že východním Němcům socialismus nerozvrátil pracovní morálku ... Zase někdo marně doufá v nějaké jiné nadlidství? Po kolikáté už? Nové pokusy zasahují přece celý svět, a proto celý svět na to doplatí. Zle doplatí! A tentokrát to odnesou i všichni protagonisté tohoto „vědeckého“ postupu. Nebudou totiž už mít kam utéct.

Je to podivné, protože Izák nebyl typem tvrdého vůdce. Byl laskavý a velmi mírný, a jeho synové toho mohli využít a debatovat s ním.

Ezau se oženil bez ohledu na otcovu orientaci na pravého Boha. Je však možné, že jeho vzhled mu ve jeho komunitě neumožňoval širší volbu. Nasvědčuje tomu jednak skutečnost, že se ženil dost pozdě a ještě si vzal ženy dvě

1.M.26:34	Když bylo Ezauovi čtyřicet let, vzal si za ženu Jehúditu, dceru Chetejce Beera, a Basematu, dceru Chetejce Elóna.
-----------	---

a také to, že obě ženy nedokázal zvládnout. To bylo v době, kdy ženy byly zcela podřízeny svým manželům a ještě si navzájem konkurovaly, neobvyklé:

1.M.26:35	Ty působily Izákovi a Rebece jen hořké trápení.
-----------	---

Jákob čekal na svou příležitost realizovat své „pocitivě“ získané prvorozenství a stát se novým vlastníkem převážné části otcova bohatství. Přitom se snažil naučit se všemu, co ke správě tohoto bohatství patřilo.

Také satan číhal na svou příležitost. 1 Usilovat o likvidaci někoho z kultivovaných lidí od DJK nemohl, protože andělé byli nablízku. Věděl však dobře jak o Ezauově hendikepu a Jákobově namyšlenosti, tak i o nespravedlivé náklonnosti Rebeky a o plachosti Izáka. Rozhodl se všech těchto jejich vlastností maximálně využít a povzbuzovat je. Věděl, že to mu umožní zasít co nejvíce sporů a problémů mezi nimi, a doufal, že vyvoláváním co největších stresů se alespoň někdo z nich odhodlá ke smrtelnému útoku na druhého. Tuto strategii pěstoval stále více a zdokonaloval se v ní. A příležitost se skutečně naskytla.

Zmanipulované požehnání

Postoj Izáka

Nadešel čas, kdy se otec rozhodl vypořádat své dědictví. Je zvláštní, že vůbec nedbal na to, že Jákob se o hospodářství aktivně zajímá, zatímco Ezau se o ně nestaral. A přitom na tuto skutečnost mohl brát ohled - nebyl přece nucen respektovat formální prvorozenství: 1

1.M.27:1	Když Izák zestárl, jeho oči vyhasly, takže neviděl. I zavolal svého staršího syna Ezaua a řekl mu: "Můj synu!" On mu odpověděl: "Tu jsem."
1.M.27:2	Izák řekl: "Hle, jsem už starý a neznám den své smrti."
1.M.27:3	Vezmi si nyní zbraně, toulec a luk, vyjdi na pole a něco pro mě ulov.
1.M.27:4	Připrav mi oblíbenou pochoutku a přines mi ji, ať se najím, abych ti mohl požehnat, dříve než umřu."

Nepokládejme však Izáka automaticky za hlupáka nebo nespravedlivého rodiče a nepřipisujme mu tak primitivní pohnutky, jako že Ezaua upřednostnil jen pro to, že mu občas přinesl chutnou zvěřinu (Jákobovu oblíbenou pochoutku uměla připravit i Rebeka - viz verš 14.), nebo že se jen slepě držel tradice ohledně prvorozenství. Izák uměl dokud mohl spravovat své jmění velmi dobře a rovněž velmi dobře znal důležitost schopnosti a zájmu se o ně starat. Fakt, že Jákob je pro to mnohem vhodnější, mu jistě nemohl uniknout. K tomu

26 Srovnej 1.M.4:6 apod.

27 Srovnej 1.M.48:14.

musel mít jiný a určitě ne malicherný nebo formální důvod. 1 A musel si být jist svým názorem, protože se ani nepokusil vzývat Boha ohledně rady v této věci.

Izák se velmi pravděpodobně domníval, že šikovný Jákob se bude o sebe umět postarat sám, zatímco Ezau by mohl pro osamocení styl života a z něho rychle vyplynuvší bídu upadnout do otroctví některého z okolních modlářských národů. Spíše ho chtěl povzbudit, a asi věřil, že Ezau si přinejhorším najde dobrého správce, který se o majetek postará, a Ezau tak bude mít o živobytí postaráno. Určitě věděl, že Ezau trpěl a trpí za svůj zděděný vzhled, je předmětem posměchu především svého bratra ale jistě i jiných (proto asi utíkal do samoty lovce) 1 a tohoto svého syna litoval. Jeho svévolný sňatek a jeho následky mu možná i proto odpustil. Ne tak Rebeka.

Postoj Rebeky

Ezau se nejen neřídil při výběru manželky radami svých rodičů (a navíc - asi aby si pozvedl své sebevědomí - si vzal dvě, což ve společenství Izákova lidu jistě bylo pohoršením a špatným příkladem), ale zřejmě nedokázal zabránit svým manželkám v posměchu a možná i šikaně vůči svým rodičům a zejména asi vůči Rebece. Rebeka jistě i proto na svého syna Ezaua zanevřela. 1 A jelikož si jistě pamatovala informace, které po porodu od Boha dostala, rozhodla se vzít věci do svých rukou.

Nedomnívejme se však, že Rebeka s Izákem o těchto věcech nikdy předtím nehovořila - zcela jistě neměli mezi sebou to, čemu dnes říkáme „tichá domácnost“. Vhodnost Jákoba pro správu dědictví mezi sebou jistě probírali, právě tak jako chování Ezaua. Na straně Rebeky byla zřejmě hlavně neláska k Ezaovi a také určitá racionalita pohledu na správu majetku, a na straně Izáka jistě smutek nad nepřírozenou chlupatostí a barvou Ezaua a jeho nepochybně od dětství bezmocně snášeným posměchem především od Jákoba! V této věci měli oba zcela odlišné pohnutky, a proto se nikdy nemohli shodnout. V tehdejší kultuře měl vždycky rozhodující slovo otec rodiny, a proto Rebeka musela použít nějaký nelegální a neobvyklý postup. Byla u toho, když Izák oslovil Ezaua, a se rozhodla uskutečnit jistě předem důkladně promyšlenou lest.

1.M.27:5a	Když Izák mluvil se svým synem Ezauem, Rebeka naslouchala.
-----------	--

Rychle využila příležitosti a oznámila to Jákobovi:

1.M.27:5b	Sotva Ezau odešel na pole, aby něco ulovil a přinesl úlovek,
1.M.27:6	poradila Rebeka svému synu Jákobovi: "Hle, slyšela jsem rozmluvu tvého otce s tvým bratrem Ezauem; řekl mu:
1.M.27:7	>>Přines mi úlovek a připrav mi pochoutku, ať se najím, abych ti před smrtí požehnal před Hospodinem.<<

Lest a postoj Jákoba k ní

28 Ve smyslu pouhého bezmyšlenkovitého dodržení pravidla prvorozenství.

29 Lze namítnout, že ho lov mohl bavit, ale mnohem později se dovídáme, že se skutečně po odchodu Jákoba věnoval zemědělství - viz dále.

30 Jak jen to dokážou právě matky, zklamané svým synem.

Rebeka pokračovala a navedla Jákoba k podvodu

1.M.27:8	A proto, můj synu, poslechni mě ve všem, co ti přikážu.
1.M.27:9	Dojdi ke stádu a dones mi z něho dvě pěkná kůzlata. Připravím z nich tvému otci oblíbenou pochoutku
1.M.27:10	a ty mu ji doneseš; on se nají a před smrtí ti požehná."

Všimněme si, že Jákob proti takovému podvodu vůbec nic neměl! Asi dovedl napodobit hlas svého bratra; věděl však, že i slepý otec ho pozná podle jeho rukou, a hned namítl:

1.M.27:11	Jákob však své matce Rebece odvětil: "Můj bratr Ezau je přece chlupatý, a já jsem holý.
1.M.27:12	Co když si otec na mě sáhne? Bude mě mít za podvodníka a místo požehnání na sebe uvedu zlořečení."

Zřejmě svému otci (a nejspíše i matce) o vynuceném slibu o Ezauově zřeknutí se prvorozenství nic neřekl, protože se obával následků toho, že by ho otec pokládal (oprávněně) za podvodníka. Přinejmenším se na to neodvolal.

Rebeka však vzala všechno na sebe. Milovala Jákoba, a každá matka pro svého milovaného syna udělá všechno na světě:

1.M.27:13	Matka mu řekla: "Takové zlořečení ať padne na mne, můj synu. Jen mě poslechni, jdi a dones mi kůzlata."
-----------	---

Všimněme si, že Jákobovi neřekla o Božím proroctví. Počítala s možností, že to špatně dopadne a byla ochotna vzít všechno riziko na sebe. Kdyby si byla bývala jistá Boží podporou, určitě by takto nemluvila, a Jákobovi by o své víře řekla.

1.M.27:14	Šel tedy pro ně a přinesl je matce; ona pak připravila otcovu oblíbenou pochoutku.
-----------	--

Poznámka: Povšimněme si, že Rebeka také uměla připravit Jákobovu oblíbenou pochoutku. Jákob tedy v tom nebyl odkázán na Ezaua!

1.M.27:15	Potom Rebeka vzala šaty svého staršího syna Ezaua, ty nejlepší, které měla doma u sebe, a oblékla svého mladšího syna Jákoba.
-----------	---

Poznámka: Ezau tedy alespoň občas chodil domů k matce - nepobýval stále někde jinde!

1.M.27:16	Jeho ruce i hladký krk ovinula kůzlečími kůžkami.
-----------	---

A musela je i dovedně zamaskovat; pouhé ovinutí by se hmatem dalo poznat podle okrajů kůže.

1.M.27:17	Nakonec dala svému synu Jákobovi do rukou připravenou pochoutku a chléb.
-----------	--

Nejen Ezau uměl udělat ze zvěřiny dobré jídlo - Rebeka to uměla také a dokonce k tomu nepotřebovala zvěřinu. A ani slovo o tom, že by ji Jákob při čemkoli z toho pomáhal.

Jákob svou roli zahrál přesvědčivě. Hlas se mu netřásl, i když musel počítat s tím, že otec jejich hlasy rozezná. Byl suverén; zřejmě byl zvyklý podvádět! 1

1.M.27:18	I vešel k svému otci a řekl: "Můj otče!" On odpověděl: "Tu jsem. Který jsi ty, můj synu?"
-----------	---

Otec však poznal jiný hlas a proto se ptal. Jákob nezaváhal a lhal dál:

1.M.27:19	Jákob řekl otci: "Já jsem Ezau, tvůj prvorozený. Učinil jsem, co jsi mi uložil. Nuže, posad' se prosím a pojez z mého úlovku, abys mi mohl požehnat."
-----------	---

Izák stále pochyboval:

1.M.27:20	Izák však synovi řekl: "Jak to, žes to tak rychle našel, můj synu?" Odpověděl: "To mi dopřál Hospodin, tvůj Bůh."
-----------	--

Jákob se nezachvěl, ani když použil Boží jméno! A dokonce o Bohu mluvil jako nikoli o svém ale o Bohu otce. Neřekl „náš Bůh" nebo jen „Bůh" obecně. Jakoby on sám ho neuznával. Božího trestu za podvod se nebál!

Izák se ale chtěl přesvědčit. Nebyl tak netečný, aby mu to bylo jedno:

1.M.27:21	Izák řekl Jákobovi: "Přistup, synu, sáhnu si na tebe, jsi-li můj syn Ezau nebo ne."
1.M.27:22	Jákob tedy přistoupil k svému otci Izákovi, on na něho sáhl a řekl: "Hlas je to Jákobův, ale ruce jsou Ezauovy."
1.M.27:23	Nepoznal ho, protože jeho ruce byly chlupaté jako ruce jeho bratra Ezaua. A požehnal mu.

Ještě jednou ze Izák zeptal - nevěřil, že by Jákob byl schopen lhát!

1.M.27:24	Řekl: "Ty jsi tedy můj syn Ezau." On odpověděl: "Jsem."
-----------	---

Nicméně ještě se chtěl přesvědčit podle chuti jídla - snad si myslel, že jen on umí to jídlo tak připravit. Že by mu Rebeka nebyla ochotná takovou pochoutku nikdy udělat? Co by to o jejím vztahu k manželovi vypovídalo? Nebo tento plán měla promyšlen velmi dlouho dopředu a dala si proto pozor, aby Izák o jejím umění ani netušil?

1.M.27:25	Pak řekl: "Předlož mi, ať pojím z úlovku svého syna, abych ti mohl požehnat." I předložil mu a on jedl. Přinesl mu i víno a on pil.
-----------	---

Ani teď Izák nepoznal rozdíl. Nicméně chtěl ještě jeden důkaz: polibek. Asi si myslel, že Jákob by ho nepolíbil (nejspíše to dělal jen Ezau), zatímco Jákob líbal jen matku. Nebo se domníval, že pozná Ezaua podle vousů kolem rtů.

1.M.27:26	Nato jeho otec Izák řekl: "Přistup prosím a polib mě, můj synu!"
-----------	--

31 Možná i matce falešně lichotil nebo dokonce podával lživé zprávy a obvinění svého bratra, aby si ji naklonil!

Falešný polibek dostal. 1 Ani tento test nedal spolehlivou odpověď.

Podvod se povedl

1.M.27:27	Přistoupil tedy a políbil ho. Když Izák ucítil vůni jeho šatu, požehnal mu slovy: „Hle vůně mého syna jako vůně pole, jemuž žehná Hospodin.
-----------	---

Poslední a rozhodující byla pro Izáka vůně šatu - i s tím Rebeka počítala! Asi věděla, že Izák tuto vůni pozná.

Izákovu požehnání, jehož obsah jistě neměl předepsán tradicí, bylo nejen běžné

1.M.27:28	Dej ti Bůh z rosy nebes a ze žírnosti země, i hojnost obilí a moštu.
-----------	--

ale mnohem větší! Zřejmě si přál, aby byl Ezau vyvýšen nad Jákoba; chtěl, aby se Ezauovi dostalo satisfakce:

1.M.27:29	Ať ti slouží lidská pokolení, ať se ti klanějí národy. Budeš panovat nad svými bratry a synové tvé matky se ti budou klanět. Kdo prokleje tebe, bude proklet, kdo žehnat bude tobě, sám bude požehnan.
1.M.27:30a	Když Izák udělil Jákovu požehnání ...

Jákoob dostal, co chtěl, ale ještě nebylo vyhráno. Co ale udělá Izák, až se o podvodu dozví? Mohl všechno vzít zpět a oba podvodníky potrestat! Bylo by to zcela normální a Jákoob se toho přece obával - viz verš 12. Teď ale počítal s tím, že Rebeka všechno vezme na sebe, tak odešel (asi k matce) a čekal, jak to dopadne.

Reakce Izáka a Ezaua na podvod

1.M.27:30b	... a sotvaže Jákoob od svého otce odešel, přišel jeho bratr Ezau z lovu.
1.M.27:31	Také on připravil pochoutku, přinesl ji otcovi a řekl: "Nechť můj otec povstane a nají se z úlovku svého syna, aby mi mohl požehnat."
1.M.27:32	Jeho otec Izák se ho otázal: "Kdo jsi?" Odvětil: "Jsem tvůj syn Ezau, tvůj prvorozený."

Rebeka dobře znala Izáka a věděla předem, co udělá. Izák asi v nějakém rozhovoru s ní na toto téma řekl, že čeká na Boží zásah. Izák svou ženu miloval a byl to laskavý člověk. Určitě její argumenty neodmítl z pozice síly, a jistě si přál i v této věci, aby se uskutečnila Boží vůle. Rebeka s největší pravděpodobností spoléhala na to, že právě toto bude Izák považovat za Boží zásah.

Stalo se. Izák se nerozhořčil na podvodníka - dokonce zpočátku si ani neuvědomil, kdo to byl. Ihned to považoval za Boží zásah, a vyděsil se strachem z Božího trestu. A také výsledek ihned přijal a schválil:

1.M.27:33	Tu se Izák roztrásl a zalomcovalo jím zděšení: "Kdo to vlastně ulovil úlovek a přinesl mi jej? Ode všeho jsem pojedl, dříve než jsi přišel! A požehnal jsem mu! Požehnaný také zůstane."
-----------	--

32 Srovnej s polibkem Jidášovým (Mat.26:49; Mar.14:45; Luk.22:47).

V tu chvíli stále ještě nevěřil, že by Jákob byl schopen takového podvodu. Nicméně s hrůzou musel připustit, že ho instinkt neklamal. Jákob tedy podvodníkem byl! Jeho syn!

Ezau se však musel také vyděsit. Otec se na podvodníka nerozhořčil a nevynesl ostrý soud a také trest! Ezau se cítil dotčený, podvedený - a ke všemu nešťastný. Od narození ho provázel nezdar, byl a je považován za předmět posměchu, za předem vyděděného. Pochopil, že o výhodu prvorozeného přišel, a že otec to nechce změnit. Nebojoval o prvorozenství a všimněme si, že nenaléhá na potrestání viníka, ale prosí i pro sebe o požehnání:

1.M.27:34	Jak Ezau uslyšel otcova slova, dal se do hrozného a hořkého křiku a naléhal na otce: "Požehnej mně, také mně, otče!"
-----------	--

Ezauova hořkost přinutila Izáka k uvažování. Pochopil, kdo byl tím podvodníkem, a že Rebeka přinejmenším spolupracovala. Neměl ale dost odvahy synovi říci, že to považuje za Boží vůli. Jistě měl i strach, aby Ezau nepojal k pravému Bohu nenávist a nespádl do modlářství. Všechnu vinu svalil proto na Jákoba - lépe nenávist k bratrovi než k Bohu:

1.M.27:35	On odpověděl: "Přišel lstivě tvůj bratr a vzal ti požehnání."
-----------	---

Ezau ani nyní nežádá trest a změnu. Opět prosí o jiné požehnání:

1.M.27:36	Ezau řekl: "Právem dostal jméno Jákob (to je Úskočný). Už dvakrát se mnou jednal úskočně. Připravil mě o mé prvorozenství a nyní i o požehnání." A otázal se: "Pro mne už požehnání nemáš?"
-----------	---

Opět nežádá o trest. Opět žádná nenávistná reakce - jen hořká. A opět prosba o požehnání. A to i přesto, že se dozvídá o svém poddanství bratrovi, kterého se bojí:

1.M.27:37	Izák Ezauovi odpověděl: "Hle, ustanovil jsem, aby nad tebou panoval, a všechny jeho bratry jsem mu dal za služebníky. Zabezpečil jsem jej i obilím a moštem. Co bych mohl udělat pro tebe, můj synu?"
1.M.27:38	Ezau otci odpověděl: "Což máš jen to jediné požehnání, otče? Požehnej mně, také mně, otče!" A Ezau záupěl a rozplakal se.

Ezau se rozplakal. To nebyla reakce rozzlobeného nebo závistivého člověka, který tomu druhému přeje škodu, nýbrž reakce člověka nešťastného a na nezdar uvyklého. Otec však chtěl vyhovět Boží vůli, a jeho požehnání Ezauovi zní (na Izáka až nezvykle) nemilosrdně:

1.M.27:39	Jeho otec Izák tedy odpověděl: "Tvé sídliště bude bez žírnosti země, bez rosy shůry, rosy nebeské.
1.M.27:40	Bude tě živit meč, avšak svému bratru budeš sloužit. Jen když se budeš toulat bez domova, setřeseš jeho jho ze své šíje."

Tolik beznaděje bylo i na Ezaua příliš, a tak zareagoval vůči bratrovi hněvivě:

1.M.27:41	I zanevřel Ezau na Jákoba pro požehnání, jímž mu jeho otec požehnal. A řekl sám k sobě: "Mému otci se blíží dny truchlení; zabiji svého bratra Jákoba."
-----------	---

Ezau nežádal prvorozenství, jen doufal, že i pro něj má Bůh nějakou budoucnost. Jeho zanevření na bratra bylo výrazem zoufalství. Dnes kdekdo volá v hněvu slova jako „já ho zabiju" a podobně, ale tehdy lidé tolik svými slovy neplýtvali.

Poznámka: Citlivý křesťan se zarazí: Jak to, že spravedlivý Bůh požehnal podvodnému a úskočnému Jákobovi a nešťastného Ezaua nechal tak ponížít a zranit? Což byl Bůh v té době opravdu krutý?

Samozřejmě, že nikoli.

Jákob byl vzápětí potrestán a velmi ponížen, a majetek po otci nedostal; a Ezau naopak dostal to, po čem toužil. A Izák i Rebeka byli potrestáni také - uvidíme dále. Mějme však na mysli, že DJK především myslel na celé lidstvo, a v této chvíli nutně potřeboval pro další kultivaci geny Jákoba. Zařídil, aby Jákob měl co nejvíce dětí, jak budeme dále analyzovat.

Následky podvodu a Jákobův útěk

Ezau to neřekl jen „sám k sobě“, v duchu, ale před někým, kdo to donesl Rebece:

1.M.27:42	Když byla Rebece oznámena slova jejího staršího syna Ezaua, dala si zavolat svého mladšího syna Jákoba a řekla mu: "Tvůj bratr Ezau pomýšlí na pomstu. Chce tě zabít.
-----------	---

Satanovi se povedlo dosáhnout ohrožení Jákobova života. Bylo nutno zakročit.

Jákob, který byl ustrašený a zbabělý a s Ezaem se vypořádat neuměl, se ze svého nepoctivě dobytého vítězství dlouho neradoval.

1.M.27:43	Proto mě nyní poslechni, můj synu: Ihned uprchni k mému bratru Lábanovi do Cháranu.
1.M.27:44	Zůstaneš u něho nějaký čas, dokud rozhořčení tvého bratra nepomine.
1.M.27:45	Až se bratrův hněv od tebe odvrátí a on zapomene, cos mu udělal, pošlu pro tebe a vezmu tě odtamtud. Proč mám být zbavena vás obou v jednom dni?"

Rebeka doufala, že bratrův hněv dlouho nepotrvá. Zřejmě se spletla, protože pro něj neposlala, ale Jákoba donutily i další události setrvat mimo domov mnohem déle, než doufala.

Položme si otázku:

Bylo třeba, aby si Jákob podvodně vydobyl právo na majetek? Ospravedlnilo to Boží prorockví?

Vůbec ne. Jákob si stejně musel jít najít nevěstu z potomků Abrahámových (kvůli kultivaci - což ovšem nevěděl), a majetek po otci stejně musel zanechat Ezauovi. A kromě toho ho Bůh za podvod potrestal ještě i jinak - viz dále.

Další text napovídá, že Rebeka se ke spoluvině Izákovi nepřiznala. Požádala však Izáka, aby poslal Jákoba najít si nevěstu jinam, a našla si zástupný důvod. Jákob vyhověl mimo jiné i proto, že i jemu samému totéž zajistil jeho otec Abrahám:

1.M.27:46	Izákovi pak Rebeka řekla: "Zprotivilo se mi žít s dcerami chetejskými. Vezme-li si Jákob ženu z chetejských dcer, jako jsou tyhle dcery této země, k čemu mi život?"
1.M.28:1	I povolal Izák Jákoba a požehnal mu. Prikázal mu: "Neber si ženu z dcer kenaanských.
1.M.28:2	Odejdi do Rovin aramských do domu Betúela, otce své matky, a odtud si vezmi ženu z dcer jejího bratra Lábanu.

Izák pochopil, že Abrahámovské požehnání půjde skrze Jákoba, přestože se dopustil neomluvitelného podvodu (a Izák si musel myslet, že Rebeka s tím nemá nic společného, a o jeho ohrožení Ezauem zřejmě nevěděl!). Dal mu sice požehnání na cestu

1.M.28:3	Kéž ti Bůh všemohoucí požehná, rozplodí tě a rozmnoží. Bude z tebe společenství lidských pokolení.
1.M.28:4	Kéž ti dá požehnání Abrahamovo, tobě i tvému potomstvu, abys obdržel zemi, v níž jsi hostem a kterou Bůh dal Abrahamovi."

ale všimněme si, že mu žádné dary ani jiný majetek s sebou nedal! Musel svého syna potrestat za čin, kterého se dopustil. Pochopil, že Jákobovi šlo o majetek, a proto ho poslal pro nevěstu s holýma rukama. 1

1.M.28:5	Pak Izák Jákoba propustil a ten šel do Rovin aramských k Lábanovi, synu Aramejce Betúela, bratru Jákobovy a Ezaovy matky Rebeky.
----------	--

Ezau se mohl kvůli nepříznivému požehnání na otce zlobit. Ukázal však opět, že je lepší, než se mu obecně připisuje:

1.M.28:6	Ezau viděl, že Izák Jákobovi požehnal a poslal ho do Rovin aramských, aby si odtamtud vzal ženu; že mu při požehnání přikázal, aby si nebral ženu z dcer kenaanských;
1.M.28:7	že Jákob otce i matku uposlechl a odešel do Rovin aramských.
1.M.28:8	Viděl též, že kenaanské dcery jsou jeho otci Izákovi odporné.
1.M.28:9	Šel tedy Ezau k Izmaelovi a přibral si ke svým ženám ještě Machalatu, dceru Abrahamova syna Izmaela, sestru Nebajótovu.

Ezau i nadále nedokázal své ženy pokrotit, ale nezapudil je (což se jinak běžně v takové situaci dělalo a v některých islámských zemích je dodnes možné), což opět svědčí o jeho milosrdenství, a tak si vzal ženu další - zřejmě pro Izáka i Rebeku přijatelnou. A zřejmě s úmyslem, aby jim tato jeho žena sloužila ve stáří.

Pokud jde o majetek Izáka, nakonec se ukázalo, že přece jen ho ponechal Ezaovi. Tím také jistě Ezaua uklidnil.

Nyní však sledujme další vývoj událostí ohledně Jákoba.

Jákob mimo domov

Jákobův útěk

Jákob napřed odešel do města, kde bydlel Lában (bratr Rebeky) a kde zemřel jeho praděd Terach:

1.M.28:10	Jákob vyšel z Beer-šeby a šel do Cháranu.
-----------	---

Jeho odchod byl ve skutečnosti útekem, protože dával jeho bratrovi šanci ho tajně zabít. Kdyby totiž byl býval Ezau Jákoba tajně pronásledoval a zabil, dlouho by nikdo nic nezpozoroval, protože by Jákob nebyl nikým postrádán. Ezau by lidskému trestu určitě unikl.

33 Jaký to rozdíl oproti získávání Rebeky pro Izáka! Služebník, který jel pro nevěstu Izákovi, byl vybaven velkým množstvím darů o velké ceně!

Jáko b se nepochybně velmi bál. Šel tak dlouho jak jen mu světlo dovolovalo. Až když se snášela tma, byl nucen najít si místo k přenocování:

1.M.28:11a	Dorazil na jedno místo a přenocoval tam, neboť slunce již zapadlo.
------------	--

Měl ale strach, že ho Ezau bude pronásledovat, a že ho zabije ve spánku.

a tak si za hlavu postavil kámen, aby nemohl být nečekaně napaden zezadu:

1.M.28:11b	Vzal jeden z kamenů, které na tom místě byly, postavil jej v hlavách a na tom místě ulehl.
------------	--

Velké Jákovovo vidění

Nicméně měl strach usnout. Věděl, že určitou ochranu před napadením bude mít až u příbuzných (pokud ovšem ho přijmou) a tam nemohl dojít za jediný den. Vědom si toho, že bratr je zkušeným lovcem a že tedy má proti němu výhodu znalosti v metodách útoku i v ovládnutí zbraní a že má výhodu i v momentu překvapení, trnul jistě hrůzou. Kromě toho dobře věděl, že bratra i otce podvedl a že by si trest zasloužil. Měl všechny důvody cítit se jako štvanec.

Bůh to samozřejmě všechno dobře věděl. Jáko ba ale nutně potřeboval pro další kultivaci. Samotná jeho ochrana nestačila - Jáko b byl tak vyděšen, že mohl udělat nějakou nepředloženost - například mohl v panice utéci k mnohem blíže sídlícím Chetitům a žádat u nich ochranu. 1 Proto dal Jákovovi vidění, které Jáko b považoval za sen. Jáko b dostal ujištění, že se bát nemusí, protože bude mít od Boha ochranu. Bůh však věděl, že Jáko b ke svému uklidnění musí vidět něco víc, než jen přišedšího a vzápětí odešedšího anděla. Potřeboval mít pocit, že těch, kteří jsou s ním, je velký počet. 1 Proto mu ukázal množství andělů:

1.M.28:12	Měl sen: Hle, na zemi stojí žebřík, jehož vrchol dosahuje k nebesům, a po něm vystupují a sestupují poslové Boží.
1.M.28:13	Nad ním stojí Hospodin a praví: "Já jsem Hospodin, Bůh tvého otce Abrahama a bůh Izákův. Zemi, na níž ležíš, dám tobě a tvému potomstvu.
1.M.28:14	Tvého potomstva bude jako prachu země. Rozmůžeš se na západ i na východ, na sever i na jih. V tobě a v tvém potomstvu dojdou požehnání všechny čeledi země.
1.M.28:15	Hle, já jsem s tebou. Budu tě střežit všude, kam půjdeš, a zase tě přivedu do této země. Nikdy tě neopustím, ale učiním, co jsem ti slíbil."

Poznámka: Jáko b viděl něco mnohem důležitějšího, než jen množství andělů. Informace je zapsána pro nás, a má nám napovědět, že andělé musí mít k příchodu na Zemi i odchodu z ní vytvořenou cestu (ve vidění podobnou žebříku - o tom v jiných studiích). Upozorňuje nás to na to, že andělé nemohou přicházet i odcházet jakkoli a kdykoli. 1

34 Samozřejmě by musel přijmout jejich modlářské praktiky.

35 Podobně jako v 2.Kr.6:16.

36 Pro ty lidi, kteří věří, že Bůh je všudypřítomný, to je jistě další šok. Blíže viz studii s názvem *Duchovní bytosti*.

1.M.28:16	Tu procitl Jákob ze spánku a zvolal: "Jistě je na tomto místě Hospodin, a já jsem to nevěděl!"
1.M.28:17	Bál se a řekl: "Jakou bázeň vzbuzuje toto místo! Není to nic jiného než dům Boží, je to brána nebeská."
1.M.28:18	Za časného jitra vzal Jákob kámen, který měl v hlavách, a postavil jej jako posvátný sloup; svrchu jej polil olejem.
1.M.28:19	Tomu místu dal jméno Bét-el (to je Dům Boží). Původně se to město jmenovalo Lúz.

Jákob si to vysvětlil nesprávně. Svoje uctívání projevil místu, kde měl ono vidění, a nikoli jeho smyslu. Věřil tomu, že Bůh ho právě na onom místě chrání, ale co na další cestě?

Aby se pojistil, složil Bohu (pro sebe velmi výhodný) podmíněný slib:

1.M.28:20	Jákob se tu zavázal slibem: "Bude-li Bůh se mnou, bude-li mě střežit na cestě, na niž jsem se vydal, dá-li mi chléb k jídlu a šat k odívání
1.M.28:21	a navrátím-li se v pokoji do domu svého otce, bude mi Hospodin Bohem.
1.M.28:22	Tento kámen, který jsem postavil jako posvátný sloup, stane se domem Božím. A ze všeho, co mi dáš, odvedu ti poutivě desátky."

Všimněme si, že Jákob se zavázal k plnění až potom, kdy se navrátí v pokoji do domu svého otce a tím i k majetku. Teprve potom bude mluvčího poslouchat a odvádět mu desátky, protože až potom mu bude Bohem. Projevil vychytralého obchodnického ducha.

Nyní už se cítil být pod ochranou - Boha si přece zavázal! Dal tím najevo, že vůbec neví, že Bůh od něj vůbec nic nepotřebuje. 1 Projevoval typický postoj dítěte vůči rodičům - šlo o duchovní nemluvně.

1.M.29:1	Jákob vykročil lehkým krokem a přišel do země synů Východu.
----------	---

Bůh vlastně přece jen něco potřeboval - jeho geny pro další kultivaci. Jenže to byla práce pro záchranu lidstva a ne pro uspokojení Jákobových tužeb, ale Jákob to vůbec nepochopil. A nejen on - k pochopení této věci měli lidé ještě velmi daleko.

Jákob šel dál už mnohem klidněji, až došel svého cíle.

Příchod k Lábanovi

1.M.29:2	Pojednou spatřil v poli studnu, u níž odpočívala tři stáda ovcí. Z té studny napájeli stáda. Na jejím otvoru byl veliký kámen.
1.M.29:3	Když přihnali všechna stáda, odvalovali kámen z otvoru studně a napájeli ovce; potom zase kámen přivalili zpět na otvor studně.
1.M.29:4	I řekl jim Jákob: "Bratří, odkud jste?" Odvětili: "Jsme z Cháranu."
1.M.29:5	Otázal se jich: "Znáte Lában, syna Náchorova?" Řekli "Známe."
1.M.29:6	Zeptal se jich: "Daří se mu dobře?" Odpověděli: "Dobře. Však tady přichází jeho dcera Ráchel s ovce." "

V Jákobovi se projevil ihned správcovský a ekonomický duch, a začal pastýře poučovat

(uvědomme si, že mu do toho nic nebylo):

1.M.29:7	Tu řekl: "Ještě je jasný den, není čas shánět dobytek. Napojte ovce a jděte pást."
1.M.29:8	Odpověděli: "Nemůžeme, dokud nebudou sehnána všechna stáda; pak odvalíme kámen z otvoru studně a napojíme ovce."

Když přišla Ráchel

1.M.29:9	Když ještě s nimi rozmlouval, přišla Ráchel s ovceci svého otce; byla totiž pastýřka.
----------	---

Jáko b bez ohledu na předchozí vysvětlení pastýřů nečekal na ostatní pastýře a jejich stáda a bez ohledu na ně odvalil kámen přikrývající a zřejmě i ochraňující studnu:

1.M.29:10	Jakmile Jáko b uviděl Ráchel, dceru Lába na, bratra své matky, a jeho ovce, přistoupil, odvalil kámen z otvoru studně a napojil ovce Lába na, bratra své matky.
-----------	---

Bylo zřejmé, že se mu Ráchel okamžitě zalíbila, a tak se zachoval kavalérsky.

Asi to nezabralo. Ráchel se zřejmě líbila i jiným mužům a byla na jejich úsluhy zvyklá. Tak to zkusil jinak:

1.M.29:11a	Jáko b pak Ráchel políbil
------------	---------------------------

Zase nic - neokouzli l ji. Tak nezbylo než útočit na soucit a příbuzenství:

1.M.29:11b	a hlasitě zaplakal.
1.M.29:12a	Oznámil jí, že je synovec jejího otce a syn Rebeky.

Nedoal ji. 1 Ráchel jen pokládala za svou povinnost to oznámit otcí:

1.M.29:12b	Běžela to povědět svému otcí.
------------	-------------------------------

Lába n samozřejmě nevědě l, s čím Jáko b přichází. Určitě doufal v nějaký velkorysý dar - třeba ve stříbře nebo podobně. Lába n ho proto uvítal, jak bylo zvykem:

1.M.29:13a	Jakmile Lába n uslyšel zprávu o Jáko bovi, synu své sestry, běžel mu vstříc, objal ho, políbil a uvedl do svého domu.
------------	---

Jáko b ale nic neměl.

1.M.29:13b	A on vypravoval Lába noví všechno, co se přihodilo.
------------	---

Ale kdeže všechno! Určitě mu neřekl nic o svém podvodně získaném požehnání. To by vzbudil oprávněnou nedůvěru a to nemohl riskovat. 1 Nepochybně to vylíčil tak, že on je

38 I dnes jsou krásné dívky zvyklé na lichocen í a touto cestou jsou nezískatelné.

39 Tuto část Pí sma jistě psal Jáko b, nebo někdo, komu to Jáko b vyprávěl.

obětí bratrovy závisti, a že musel před ním utéci.

Lábana ale nedoal. Nepochybně byl zkušený a napadlo ho, že milující a žehnající - a velmi bohatý (!) otec by svého syna neposlal pro nevěstu jen tak bez prostředků. Určitě něco nebylo v pořádku. Jakožto příbuzný se však cítil být povinen poskytnout mu ubytování. Všimněme si, že mu to ale nenabídl. Jeho konstatování *"Ty jsi má krev a mé tělo!"* zní jako povzdech: *„No co mám s tebou dělat, když jsi příbuzný!“*:

1.M.29:14	Labán mu řekl: "Ty jsi má krev a mé tělo!" Pobyl tedy u něho celý měsíc.
-----------	--

Jákob věděl, že ho Lában nebude chtít živit zadarmo, a tak šel sloužit jako obyčejný služebník. Lában mu to ani na chvíli nerozmlouval.

Na ničem se zřejmě nedohodli. Když to trvalo měsíc a Jákob se neměl k odchodu, Lában musel jejich vztah nějak upravit:

1.M.29:15	Potom řekl Lában Jákobovi: "Což mi budeš sloužit zadarmo jen proto, že jsi můj příbuzný? Pověz mi, jaká má být tvá mzda."
-----------	---

Jákob obdivovanou Ráchel svým šarmem nezískal; není tam ani slovo o tom, že by se vídali nebo scházeli, nebo že by mezi nimi byla nějaká oboustranná sympatie. Takže Jákob na to šel obchodnický: Ráchel si jednoduše koupí!

Služba za Ráchel

1.M.29:16	Lában měl dvě dcery. Starší se jmenovala Lea, mladší Ráchel.
1.M.29:17	Lea měla mírné oči, Ráchel byla krásné postavy, krásného vzezření.
1.M.29:18	Jákob si Ráchel zamiloval; proto řekl: "Budu ti sloužit sedm let za tvou mladší dceru Ráchel."

Jákob nepopsal žádné jiné její dobré vlastnosti - Ráchel se mu líbila podle vzhledu. To bylo pro něj rozhodující. 1

1.M.29:19	Lában souhlasil: "Lépe, když ji dám tobě než někomu jinému; zůstaň u mne."
-----------	--

Lában ani nyní neprojevil nadšení - prostě je to jen lepší řešení, nikoli nejlepší.

1.M.29:20	Jákob tedy sloužil za Ráchel sedm let; bylo to pro něho jako několik dní, protože ji miloval.
-----------	---

Sedm let je dlouhá doba (který mladý muž by byl dnes něčemu takovému ochoten?). Přesto nemáme ani jeden záznam, že by Ráchel projevila o Jákoba sebemenší zájem. Věděla o sobě, že je krásná, a o Jákobovi se to asi říci nedalo. Pracovitý a šikovný - to byl. Ale to mladým dívkám ane dnes často nestačí.

1.M.29:21	Potom řekl Jákob Lábanovi: "Dej mi mou ženu, má lhůta už uplynula. Toužím po ní."
-----------	---

40 Podobně jako u mnohých dnešních mladých mužů - světských! Jákob neprojevoval nějaký duchovní zájem ani v nejmenším.

Žádné námluvy!

Všechno ukazuje na to, že Ráchel nebyla sňatkem s Jákobem nijak nadšena. Možná, že právě její nechuť inspirovala otce Lábanu, aby Jákoba podvedl, nebyl-li to dokonce její nápad. Možná doufala, že se Jákob s její sestrou spokojí. Lában také věděl, že Leu provdá obtížněji, a tak vyřešil (jak se domníval) oba problémy najednou - vymyslel na Jákoba klasickou lest: Opije ho.

Jákob oklamán

Stalo se.

1.M.29:22	Lában shromáždil všechny muže toho místa a uspořádal hody.
-----------	--

Při hodech se účastníci nejen hodně najedí, ale také opijí. Jákob byl tak „připraven“ neprohlédnout, co na něj Lában uchystal:

1.M.29:23	Večer vzal svou dceru Leu a uvedl ji k Jákobovi, a on k ní vešel.
-----------	---

Není zapsáno, zda Lea o tomto plánu věděla předem nebo ne. Ale pravděpodobně ano, protože je přímo v té souvislosti uvedeno, že dostala i svou otrokyni.

1.M.29:24	Za služebnici své dceři Leji dal Lában otrokyni Zilpu.
-----------	--

Kromě toho Lea ani náznakem (jakoby náhodou) neupozornila Jákoba na to, že je podvržena. 1 Lea o Jákobovu lásku stála (srovnej 29:33).

Jákob byl tak rozvášněn, že ho ani nenapadlo zkoumat, kterou ženu si vlastně vzal. Jeho ranní reakce se jeví rovněž jako překvapivá - žádná zuřivost, jen výčitky:

1.M.29:25	Ráno Jákob viděl, že to je Lea. Vyčítal Lábanovi: "Cos mi to provedl? Což jsem u tebe nesloužil za Ráchel? Proč jsi mě oklamal?"
-----------	--

Jákob nemohl prudce útočit, bránilo mu v tom svědomí; sám byl přece podvodníkem (pokud šlo o dědictví). Nemohl v tom nevidět Boží trest. Ptá se proto na důvod klamu.

Lában se ani na okamžik nekaje - má připravenou odpověď:

1.M.29:26	Lában odpověděl: "U nás není zvykem, aby se mladší vdávala dříve než prvorozená.
-----------	--

A žádné vysvětlení, proč to neřekl předem. O Jákobově vášni ví, a tak, dřív, než začal protestovat, má pro něj další kšeft: (ten už ale s Ráchel možná předem neprojednal 1 - vždyť Jákob přece nemusel souhlasit):

41 na příklad jistě neměla stejný hlas jako Ráchel; mohla třeba říci jen jediné slovo a Jákob by ji po hlase poznal.

42 Srovnej třeba verš 31:15.

1.M.29:27	Zůstaň u ní po celý svatební týden a dáme ti i tu mladší za službu, kterou si u mne odsloužíš v dalších sedmi letech."
-----------	--

Byl to pro něj velmi výhodný kšeft: Jákob měl velmi dobré schopnosti spravovat hospodářství - a dalších sedm let! Typické obchodnické zneužití lidské slabosti! Nicméně nemohl nechat čekat Jákoba na Ráchel tak dlouho - věděl, že by to bylo příliš. Už za týden!

A přitom zaopatřil obě dcery. Ženská žárlivost mezi nimi nezajímala ani otce ani manžela. Na jejich názory se tehdy nikdo neptal. Jákob prostě obě dcery výhodně prodal.

A tak Jákob celý týden uspokojoval svou touhu po druhé ženě s tou první:

1.M.29:28	Jákob tak učinil a zůstal u ní po celý týden. Pak mu Lában dal za ženu svou dceru Ráchel.
1.M.29:29	Za služebnictví dal své dceři Ráchel otrokyni Bilhu.

„Svatba“ druhé dcery už byla bez oslav. 1 Můžeme si představit, že se cítila jako druhořadá. To nepochybně narušilo její vztah k otci (viz dále).

1.M.29:30	I vešel Jákob také k Ráchel a miloval ji více než Leu, a sloužil u něho ještě dalších sedm let.
-----------	---

Jákob potom své manželky střídal, i když k Ráchel chodil častěji. Dělal to proto, že byl k Lee povinen chodit, nebo s ní měl soucit? Protože víme o něm, že byl ustrašený, pravděpodobný je spíše první důvod.

Jákobovi synové a dcera (ještě u Lábana)

Bůh do tohoto vývoje samozřejmě zasahoval. Věděl, že geny Lei jsou mnohem zajímavější než geny Ráchel - o její potomstvo Bůh zatím zájem neměl. 1 V důsledku příbuzenství mezi nimi a Jákobem se opět projeví problémy s otěhotněním. Proto byl opět nutný zásah a to právě u Ley.

1.M.29:31	Když Hospodin viděl, že Lea není milována, otevřel její lůno. Ráchel však zůstala neplodná.
-----------	---

Bůh ji požehnal, což znamenalo, že zvýšil pravděpodobnost jejího otěhotnění.

Rúben

1.M.29:32	Lea otěhotněla, porodila syna a pojmenovala ho Rúben (to je Hleďte-syn); řekla totiž: "Hospodin viděl mé pokoření; nyní mě už bude můj muž milovat."
-----------	--

Rúben byl syn vášně a také byl v dospělosti vášnivým, 1 ale milosrdným, a to bylo velmi

43 Pro Ráchel dost ponižující.

44 Lea je v rodokmenu Ježíše Krista. Geny Ráchel byly většinou nevhodné (viz později).

45 Viz 1.M.35:22.

důležité. 1

Požehnání trvalo:

Šimeón

1.M.29:33	Otěhotněla znovu, porodila syna a řekla: "Hospodin uslyšel, že nejsem milována, a dal mi také tohoto." Pojmenovala ho tedy Šimeón (to je Vyslyš-[Bůh]).
-----------	---

Šimeón měl nejtěsnější vztah se svým bratrem Lévim. Byl ze všech bratrů nejkrutější a nejbezohlednější a pravděpodobně byl iniciátorem mnoha jejich zlých činů - viz dále.

Lévi

1.M.29:34	A znovu otěhotněla, porodila syna a řekla: "Tentokrát se už můj muž přidruží ke mně, poněvadž jsem mu porodila tři syny." Proto se jmenuje Lévi (to je Přidružitel).
-----------	--

Šimeón a Lévi se ukázali být značně aktivními (což byla další vlastnost pro kultivaci velmi žádoucí - nezapomínejme na pasivitu Izáka), ale také hněvivými a agresivními. 1 Lévi byl velmi inteligentní.

Juda

1.M.29:35	A znovu otěhotněla, porodila syna a řekla: "Zase mohu vzdávat chválu Hospodinu." Proto ho pojmenovala Juda (to je Ten, kdo vzdává chválu). A přestala rodit.
-----------	--

A Juda se později také ukázal být milosrdným a obětavým.

Nyní ztratila Lea schopnost otěhotnět, a můžeme právem očekávat, že ji Bůh přestal žehnat. Ze stejného důvodu: Vajíčka neměla pro další kultivaci vhodné geny.

Incident s Ráchel

Narození každého dítěte bylo jistě provázeno nějakou jeho oslavou (a to zvláště v té době a situaci), a také oslavou matky. To Ráchel zřejmě nesla velmi nelibě a po čtyřech synech své sestry její závist překročila hranici jejího sebeovládání:

1.M.30:1	Když Ráchel viděla, že Jákobovi nerodí, žárlila na svou sestru a naléhala na Jákoba: "Dej mi syny! Nedáš-li, umřu."
----------	---

Postoj Ráchel nebyl postojem milující ženy, a už vůbec ne ženy pokorné! Ráchel jistě nebyla jedinou neplodnou ženou v okolí a bylo by bývalo logické, že by hledala pomoc u Boha - stejně jako třeba Rebeka. Nic takového neudělala a šlo ji jen o to, aby netrpěla hanbou, že je

46 Viz 1.M.37:21.

47 Viz 1.M.34:25.

bezdětná. 1 A protože ji Jákob miloval více než Leu, nemohla mu vyčítat nedostatek zájmu. A jelikož Lea děti měla, neplodným nemohl být Jákob. Věděla tedy, že problém je u ní, a přesto vinila manžela! Zřejmě byla zvyklá na to, že ji Jákob všechno prominul.

Ale tohle už bylo příliš!

1.M.30:2	Jákob vzplanul proti Ráchel hněvem a okřikl ji. "Což mohu za to, že Bůh odpírá plod tvému životu?"
----------	--

Poznámka: Zdánlivě nevýznamný incident měl vážné následky. 1 Vztah Jákoba k Ráchel a následně k ženám vůbec od této chvíle ochladl a toto ochlazení pomalu ale neustále vzrůstalo. Ráchel nadále byla pro něj už jen krásná žena, avšak s přibývajícím věkem odkvétající. Viz dále.

Ráchel opět neřekla ani slovo o Bohu, natož o prosbě o pomoc. Místo toho navrhla řešení bohatých:

1.M.30:3	Odvětila: "Tu je má otrokyně Bilha; vejdi k ní! Porodí na má kolena, a tak i já budu mít z ní syny."
1.M.30:4	Dala mu tedy svou služku Bilhu za ženu a Jákob k ní vešel.

Dan

1.M.30:5	Bilha otěhotněla a porodila Jákobovi syna.
----------	--

Teprve nyní se Ráchel zmínila o Bohu, nicméně velmi formálně:

1.M.30:6	Tu řekla Ráchel: "Bůh mě obhájil, také můj hlas uslyšel a dal mi syna." Proto ho pojmenovala Dan (to je Obhájce).
----------	---

Kdyby ji totiž Bůh pomohl, potom by ji přece učinil plodnou, a dalo se čekat, že služka neplodná nejspíše nebude a otěhotní. Proto Ráchel o Bohu mluvila zřejmě před Jákobem a jen kvůli němu.

Bohu se však taková záměna rozhodně líbit nemohla:

- Jednak to bylo nespravedlivé: Vždyť před Bohem jsou si všichni lidé rovni, a chtějí po služce, aby se nejen stala nezávisle na své vůli souložnicí svého manžela, ale dokonce aby své děti přenechala své bohaté paní, je pro každou ženu a matku kruté.

- A Ráchel prohlásila, že narození dítěte, které si takto přisvojila, je způsobeno pomocí Boha. Určitě tomu tak nebylo, protože tento Jákobův syn a jeho potomstvo se ukázali nejproblematičtějšími. 48

48 To nebylo jako dnes! Každý, kdo se o Bibli vážně zajímá, ví, že v té době bylo ctí ženy mít co nejvíce dětí a zejména synů. Bezdětná žena mohla být předmětem pohrdání.

49 Všimněme si, že Jákob tento incident poměrně zevrubně popsal!

50 Jeho potomci dělali stále více problémů, a kmen Dan už v knize Zjevení není vůbec uveden (Zj.7:5-8).

Neftalí

1.M.30:7	Ráchelina služka Bilha otěhotněla ještě jednou a porodila Jákobovi druhého syna.
1.M.30:8	Ráchel opět řekla: "V úporném boji o Boží přízeň jsem zápasila se svou sestrou a obstála jsem." A pojmenovala ho Neftalí (to je Vybojovaný).

Ráchel bojovala se svou sestrou dle jejich slov o Boží přízeň, ale ve skutečnosti při tom myslela jen na svou čest.

Lea dostala strach, že bude nakonec přece jen odstrčena, a tak napodobila svou ctižádostivou sestru:

1.M.30:9	Když Lea viděla, že přestala rodit, vzala svou služku Zilpu a dala ji Jákobovi za ženu.
----------	---

Gád

1.M.30:10	Také Lejina služka Zilpa porodila Jákobovi syna.
1.M.30:11	Tu Lea řekla: "Jaké štěstí!" A dala mu jméno Gád (to je Štěstí).

Lea se musela opravdu hodně bát, když dala tomuto (vlastně nikoli svému) synovi takové jméno!

Ašer

1.M.30:12	Pak Leina služka Zilpa porodila Jákobovi druhého syna.
1.M.30:13	Lea opět řekla: "Jaké blaho pro mne; všechny dcery mě budou blahoslavít." A dala mu jméno Ašer (to je Blahoslav).

Opět taková radost!

1.M.30:14a	Ve dnech, kdy se žala pšenice, vyšel Rúben a našel na poli jablíčka lásky a přinesl je své matce Leji.
------------	--

Rúben musel vědět, že jeho matka usiluje o další potomky. *Jablička lásky* byla totiž mandragora, která se užívala mj. ke zvýšení plodnosti. 1 Zřejmě proto ji je přinesl.

Obě ženy sice jistě měly vlastní stan, ale při práci si asi pomáhaly, nebo přinejmenším nebyly od sebe daleko; Rúbenův dar totiž Ráchel viděla a okamžitě pochopila, proč je Rúben přinesl (mandragoru asi nebylo snadné nalézt). Jejich vzájemný vztah nemohl být příliš nevraživý, když se Ráchel osmělila o to Leu poprosit.

1.M.30:14b	Ráchel však na Leu naléhala: "Dej mi prosím několik těch jablíček lásky od svého syna!"
------------	---

Lea zareagovala typicky žensky: jakoby Ráchel byla vina tím, že ji Jákob miloval více.

51 Viz např. biblický slovník SJ případně Novotného.

1.M.30:15a	Ale ona ji odbyla: "Copak je to málo, žes mi vzala muže? Chceš mi vzít i jablíčka lásky od mého syna?"
------------	--

Obvinění nebylo spravedlivé, nicméně Ráchel si ona jablíčka moc přála. Z její nabídky vidíme, že Jákob už chodil na noc jen za ní:

1.M.30:15b	Ráchel řekla: "Tak ať za ta jablíčka lásky od tvého syna spí tuto noc s tebou."
------------	---

Myslel si Jákob, že od Ley má synů už dost?

Jak se asi musela Lea cítit, když si musela lásku svého manžela kupovat! Jablíčky lásky pohrdla

1.M.30:16	Když Jákob přicházel navečer z pole, vyšla mu Lea vstříc a řekla: "Musíš vejít ke mně, najala jsem tě za mzdu, za jablíčka lásky od svého syna." I spal té noci s ní.
-----------	---

a místo toho prosila o pomoc Boha.

Isachar

1.M.30:17	A Bůh Leu vyslyšel; otěhotněla a porodila Jákobovi pátého syna.
-----------	---

Když Bůh pomohl, musely být její geny i v tomto případě zajímavé ke kultivaci. Lea se však nesprávně domnívala, že byla odměněna za něco jiného:

1.M.30:18	Lea řekla: "Bůh mi dal mzdu za to, že jsem svému muži dala svou služku." A pojmenovala ho Isachar (to je Za-mzdu-najatý).
-----------	---

Zabulón

Bůh ale žehnal ženě, která z lásky k manželovi přijala jeho Boha:

1.M.30:19	Lea otěhotněla ještě jednou a porodila Jákobovi šestého syna.
1.M.30:20	Lea opět řekla: "Jak pěkným darem obdaroval Bůh právě mne! Tentokrát už bude můj muž zůstávat se mnou. Porodila jsem mu šest synů!" A dala mu jméno Zabulón (to je Zůstávající).

Dína

Je pravděpodobné, že Jákob se potom přece jen více věnoval své první ženě:

1.M.30:21	Potom porodila dceru a dala jí jméno Dína.
-----------	--

O jiných dcerách se nepíše, ačkoli se určitě také narodily. Dína byla zaznamenána zřejmě proto, že byla vyjímečná a také proto, že později sehrála nepřehlédnutelnou roli. 1

1.M.30:22	I rozpomenul se Bůh na Ráchel, vyslyšel ji a otevřel její lůno.
-----------	---

O Ráchel nebylo řečeno, že Jákobova Boha prosila. Bůh samozřejmě není zapomnětlivý! Tady vůbec nešlo o jeho paměť, ale o to, že se konečně objevilo Ráchelino vajíčko s žádoucími geny.

Josef

1.M.30:23	Otěhotněla, porodila syna a řekla: "Bůh odňal mé pohanění."
1.M.30:24	Dala mu jméno Josef (to je Přidej-[Bůh]) a dodala: "Kéž mi Hospodin přidá ještě dalšího syna."

Nikoli tedy Dan, ale Josef byl synem, kterého Bůh potřeboval k další kultivaci. 1

Odchod od Lábana a příchod domů

Důvod k odchodu

1.M.30:25	Když Ráchel porodila Josefa, řekl Jákob Lábanovi: "Propusť mě, abych mohl odejít do svého domova a do své země."
1.M.30:26	Vydej mi mé ženy a děti, za něž jsem ti sloužil, a já půjdu. Sám přece víš, jakou službu jsem ti prokázal."

Zpráva neuvádí žádný důvod, proč se Josef náhle rozhodl od Lábana odejít, ale zřejmě to nějak souviselo s narozením Josefa, protože není jako důvod uvedeno dokončení dvou sedmiletých služeb za Ráchel. Ve skutečnosti sloužil celých dvacet let (viz verš 31:41). Vypadá to tak, že dosud bezdětná Ráchel se obávala, aby nebyla vystavena v cizím prostředí bez ochrany otce potupě, a že to tedy byla ona, kdo si nepřál odejít. Po narození syna tato obava zmizela, a převážily jiné a to negativní pocity vůči otci - vždyť Jákob přece chtěl ji, a otec mu napřed dal její sestru.

Lában ale dobře věděl, že Jákob je výborný pastýř a hospodář, lepší než on sám. Mohl by Jákoba donutit zůstat - vždyť on byl (jako muž) sám, zatímco Lában měl své syny, takže byli v přesile. Ale Lában chtěl, aby mu zůstala přízeň pravého Boha; bylo totiž zřejmé, že Jákob je nejen schopný, ale že má i „štěstí“, neboli Boží požehnání.

1.M.30:27	Lában mu odvětil: "Kéž bych získal tvoji přízeň! Zjistil jsem, že mi Hospodin kvůli tobě žehná."
-----------	--

Co ale Lábanovi bránilo uctívat téhož boha jako Jákob? Vždyť by si opatřil požehnání i pro sebe! Je jediné vysvětlení: Jákobův bůh se mu nezamlouval; prostřednictvím svých (a samozřejmě falešných) bohů stál na straně satanově.

Jákob ale dal jasně najevo, že zůstat nechce, takže Lábanovi nezbylo, než ho propustit.

Problémy s majetkovým vyrovnáním

53 V knize Zjevení je jmenován nejen on ale dokonce i jeho syn Manasse (Zj.7:5-8).

Měl by ho odměnit podle místních zvyklostí, ale to bylo na Lábanu zřejmě mnoho. Takže mu navrhl, ať si mzdu stanoví sám, v důvěře, že Jákob, vědom si jeho početní převahy, sám ze strachu stanoví svou mzdu podstatně nižší:

1.M.30:28	Dále řekl: "Urči si přesně mzdu a dám ti ji."
-----------	---

Jákob věděl a také nahlas řekl, že Lábanovi pomohl k bohatství, a chtěl Lábanův lstivý pokus odvrátit.

1.M.30:29	Jákob mu odpověděl: "Sám přece víš, jak jsem ti sloužil a jak prospívalo tvé stádo, když jsem byl při něm."
1.M.30:30	Vždyť to byla hrstka, kterou jsi měl, než jsem přišel, a rozmnožila se nesmírně. Hospodin ti žehnal na každém mém kroku. Ale kdy budu konečně pracovat také pro svou rodinu?"

Lában ale zase vrátil „Černého Petra" Jákobovi:

1.M.30:31a	Lában se otázal: "Co ti mám dát?"
------------	-----------------------------------

Jákob měl na výběr jen tyto dvě možnosti:

1. Buď udělá to, v co Lában doufal: řekne si o tak malou mzdu, že Lában a jeho synové ji přijmou. To by ale odešel jako chudý, a to nechtěl.
2. Nebo si řekne o spravedlivou mzdu. Jenže potom musel počítat s obviněním, že ho chce okrást a že bude vyhnán zcela bez odměny.

Nezbylo mu než odchod odložit.

Jákobova lest

Rozhodl se použít využít své znalosti, získané určitě pečlivým pozorováním zvířat. Zřejmě pozoroval (dosud jinak nepopsaný jev), že zvířata mají schopnost zbarvovat svůj povrch (pravděpodobně kvůli ochraně a možnosti splynout s okolím podle toho, co vidí - zvaná mimikry; zakladatel genetiky Mendel 1 se prý nechal touto biblickou zprávou inspirovat), a že toto ochranné zbarvení se přenáší především na mláďata. Věděl, že Lában ani jeho synové o tom nic nevědí, a tak založil svou mzdu zcela jinak, než Lában čekal.

Poznámka: Pravděpodobně žádná vědecká zpráva alespoň zatím takový jev sice nepotvrdila, ale ani nevyvrátila. Nemáme důvod biblické zprávě nevěřit. Jákob zřejmě skutečně pozoroval reálnou zákonitost.

Předstíral, že vyhověl jeho přání, aby zůstal, a navrhl, že jeho podílem budou jen zvířata dle tehdejších měřítek nepěkná a podřadná - totiž strakatá, skvrnitá nebo tmavě zbarvená. V té době jich bylo v Lábanově stádu jen málo, a tak to bylo zdánlivě pro Lábanu velmi výhodné.

1.M.30:31b	Jákob odvětil: "Nemusíš mi dávat vůbec nic. Budu dále pást a střežit tvé ovce a kozy, když pro mne uděláš tuto věc:"
------------	--

1.M.30:32	Projdu dnes všechny tvé ovce a kozy a vyřadím z nich každé skvrnité a strakaté mládě, všechna načernalá jehňata a strakatá a skvrnitá kůzlata; to bude má mzda.
1.M.30:33	Od zítřka se bude má poctivost osvědčovat takto: Když přijdeš přehlížet mou mzdu, všechno, co nebude mezi mými kůzlaty skvrnité a strakaté a mezi jehňaty načernalé, pokládej za kradené."

Lában věděl, že Jákob je velmi chytrý, a určitě tušil nějakou lest; jenže nemohl na nic přijít. A navíc to muselo vypadat jako výzva Bohu, aby on stanovil Jákobovu mzdu. Lábanovi proto nezbylo než souhlasit:

1.M.30:34	Lában řekl: "Nuže, ať se stane podle tvého slova."
-----------	--

Nicméně se pojistil: Těch několik málo „nepěkných" zvířat sám vybral jako Jákobův podíl, a nechal své syny, aby je sřežili, a nedovolili nic dobrého k nim přidat:

1.M.30:35	A téhož dne sám vyřadil pruhované a strakaté kozy a všechny skvrnité a strakaté kozy, všechno, na čem bylo něco bílého, a všechna načernalá jehňata, a svěřil je svým synům.
-----------	--

A ještě je od Jákoba dostatečně vzdálil, aby Jákob nemohl na tom nic měnit:

1.M.30:36	Stanovil také vzdálenost tří dnů cesty mezi sebou a Jákobem. A Jákob pásł ostatní Lábanovy ovce a kozy.
-----------	---

Domníval se, že Bůh bude Jákobovi žehnat i nadále, ale vlastně tak požehná jeho - Lábanovu - majetku.

Velmi se zmýlil. Jákob si věděl rady:

1.M.30:37	Jákob si nabral čerstvé pruty topolové, mandloňové a platanové a sloupal z nich na některých místech pruhu kůry až do běla.
1.M.30:38	Pruty, z nichž sloupal kůru, nakladl do napájecích žlabů, k nimž ovce a kozy přicházely pít, přímo před ně. I běhaly se, když přicházely pít.
1.M.30:39	Ovce a kozy se běhaly při pohledu na pruty a vrhaly pruhovaná, skvrnitá a strakatá mláďata.
1.M.30:40	Jákob jehňata odděloval; avšak ovce a kozy z bravu Lábanova obracel k pruhovaným a všem načernalým. Tak si pořídil vlastní stáda, ale ta nestavěl proti ovcím a kozám Lábanovým.
1.M.30:41	Pokaždé, když se z ovcí a koz běhaly ty nejstatnější kusy, kladl před ně Jákob do žlabů pruty, aby se běhaly před pruty.
1.M.30:42	Když však byly ovce a kozy neduživé, pruty nekladl. Neduživé tedy patřily Lábanovi a statné Jákobovi.
1.M.30:43	Tak se ten muž převelice vzmohl a měl mnoho ovcí a koz, i služky a služebníky, i velbloudy a osly.

Lában musel Jákobův úspěch nést velmi nelibě. Co však měl dělat - Jákob se navenek ničeho nedopustil a Lában musel konstatovat, že Bůh nežehná jemu. Určitě všechno pečlivě kontroloval, ale na ni nepřišel. A dohoda byla určitě uzavřena před množstvím svědků, takže ji nebylo možné popřít. Lábanovi synové však trpěli (jako většina mladých) nerozvážností a

začali být nervózní:

1.M.31:1	Jákob se doslechl, jaké řeči vedou Lábanovi synové: "Jákob pobral všechno, co patřilo našemu otci, a z toho, co měl otec, získal takové postavení."
1.M.31:2	Viděl i na Lábanovi, že se už k němu nemá jako dřív.

Jákob věděl o tom, že je podezírán až nenáviděn, ale klidně pokračoval dál. Je to zvláštní, protože víme, že Jákob byl bojácný člověk. Svědčí to o tom, že to byl člověk toužící po bohatství.

Bůh ukončuje Jákobovu lest

Zastavit ho musel až Bůh:

1.M.31:3	Tu řekl Hospodin Jákobovi: "Navrať se do země svých otců a do svého rodiště; já budu s tebou."
----------	--

Pravý Bůh neklade nikdy nepřiměřené požadavky na svůj lid a ani po Jákobovi nežádal plnění vyšších morálních kritérií, než na která stačil.

Jákob nicméně tušil, že mu hrozí nebezpečí, a proto se rozhodl k útěku. Musel si však zajistit přízeň svých manželů:

1.M.31:4	Jákob si proto dal zavolat Ráchel a Leu na pole k svému stádu
1.M.31:5	a řekl jim: "Vidím na vašem otci, že se ke mně nemá jako dřív. Ale Bůh mého otce je se mnou.
1.M.31:6	Vy samy víte, že jsem vašemu otci sloužil ze všech sil.
1.M.31:7	Ale váš otec mě obelstil, desetkrát změnil mou mzdu. Bůh mu však nedovolil, aby mi provedl něco zlého.
1.M.31:8	Když říkal:>>Tvou mzdou bude vše skvrnité<>Tvou mzdou bude vše pruhované<

Že ho Lában ještě desetkrát obelstil a změnil dohodu, mu nevěřme. Jednak to sám neupřesnil - řekl jen dva případy - a jednak Lában pro něho vyřadil skvrnitá i pruhovaná zvířata hned na počátku (viz 30:35) a jistě mu nechtěl dát nic navíc; muselo to tedy být součástí jejich dohody. A Jákob ani svým manželkám neprozradil, že to byl on, kdo naopak zneužil svých znalostí. Naopak je tím proti otci ještě poštvál.

Svedl to na Boha:

1.M.31:9	Tak odňal Bůh stáda vašemu otci a dal je mně.
1.M.31:10	V době, kdy se ovce a kozy běhaly, rozhlédl jsem se a ve snu jsem náhle spatřil, že samci, skákající na ovce a kozy, byli pruhovaní, skvrnití a stříkaní.

A také tím dále posílil své postavení před ženami.

Teprve nyní jim oznámil úmysl odejít:

1.M.31:11	Ve snu mi tehdy Boží posel řekl:>>Jákobe!<>Tu jsem.<<
1.M.31:12	I řekl mi:>>Rozhlédni se a viz: Všichni samci, skákající na ovce a kozy, jsou pruhovaní, skvrnití a stříkaní. Viděl jsem totiž všechno, co ti Lában dělá.
1.M.31:13	Já jsem Bůh z Bét-elu, kde jsi olejem pomazal posvátný sloup a kde ses mi zavázal slibem. Vyjdi teď hned z této země a vrať se do své rodné země.<<"

Obě ženy souhlasily. Nikoli ovšem proto, že tak rozhodl Bůh, ale protože se jim jejich otec svou chamtivostí odcizil:

1.M.31:14	Ráchel i Lea mu odpověděly: "Máme vůbec ještě v domě svého otce dědičný podíl?"
1.M.31:15	Cožpak pro něho nejsme jako cizí? Vždyť nás prodal a stříbro shrábl.
1.M.31:16	Celé bohatství, které Bůh odňal našemu otci, patří nám a našim synům. Jen udělej všechno, co ti Bůh řekl."

Nyní měl Jákob souhlas svých žen a zbývalo záměr provést. Bylo nutné, aby odešel nepozorovaně.

Útěk

1.M.31:17	Jákob tedy vstal, posadil své syny i ženy na velbloudy,
1.M.31:18	sehnal také všechna svá stáda, vzal všechno nabyté jmění, vlastní stáda získaná v Rovinách aramských, a ubíral se ke svému otci Izákovi do země kenaanské.
1.M.31:20	A Jákob Aramejce Lábana přelstil, takže nevyšlo najevo, že chce uprchnout.
1.M.31:21	Uprchl se vším, co měl. Přebrodivl řeku Eufrat a dal se směrem k pohoří Gileádu.

Útěk se povedlo utajit, a tak si Jákob vzal a odnesl vše, co považoval za své. Ráchel ale chtěla ještě víc:

1.M.31:19	Když Lában odešel ke stříži svého bravu, ukradla Ráchel otcovy domácí bůžky.
-----------	--

Podle biblických slovníků (Novotného a SJ) měl vlastník domácích bůžků podle tamních zákonů právo na otcův majetek. Rebeka tak chtěla navíc připravit své bratry o dědictví. 1 Potvrzuje to dále jednak skutečnost, že pisatel (zřejmě Jákob) se najednou nápadně zmiňuje o *Rovinách aramských* a o Lábanovi jako *Aramejci* (takže evidentně mluví o tamních zvycích, protože Lában byl stejně jako Jákob potomkem Noémova syna Arpaksáda a nikoli Arama); 1 a jednak starost Lábana o to, aby Jákob nikdy v budoucnu nevznášel nějaké další nároky (viz verš 49.)

Jákob o ukradených bůžcích nevěděl a domníval se, že získal dostatečný časový náskok a že proto Lábanovi nebude stát za to ho pronásledovat.

1.M.31:22	Třetího dne bylo Lábanovi oznámeno, že Jákob uprchl.
-----------	--

Ztráta bůžků však jeho a především jeho syny musela rozzuřit. Lában si proto vzal na pomoc své bratry a dal se do pronásledování. Věděli kam Jákob jde a tak jeli najisto. Jistě měli v úmyslu ho zajmout a donutit k návratu - a zřejmě z něho učinit svého otroka (srovnej 29.

55 Nedělejme si žádné iluze. Stejně jako dnes, i tehdy byli krásní mladí lidé rozmazlení pozorností a obdivem svého okolí především opačného pohlaví, což se projevuje na jejich sebestřednosti (egocentrismu) a často i sobectví (egoismu), přecházející nezřídka až k bezohlednosti.

56 Viz rodokmen.

verš).

Pronásledování a Boží ochrana

1.M.31:23	Tu vzal s sebou své bratry a pronásledoval ho po sedm dní, až ho dohonil na pohoří Gileádu.
-----------	---

Bůh však o nebezpečí věděl a zasáhl. Všimněme si ale, že Lábanu nezabil (jak by si snad někdo, kdo věří v Jákobovu morální bezúhonnost, přál). Bůh dobře věděl, že oba - nejen Lában ale i Jákob - jednali nepoctivě, a že by takový trest nebyl spravedlivý.

1.M.31:24	K Aramejci Lábanovi však přišel v noci ve snu Bůh a řekl mu: "Měj se na pozoru! Mluv s Jákobem jen v dobrém, ne ve zlém!"
-----------	---

Lában i jeho bratři se museli viděním pořádně leknout, když ho vzali vážně.

Jákob se pro jistotu utábořil na hoře; to je z hlediska obrany výhodné. Lában to udělal podobně:

1.M.31:25	Lában dostihl Jákoba, který si na té hoře postavil stan. Sám se svými bratry si rovněž postavil stan na pohoří Gileádu.
-----------	---

Jákob se musel pořádně vyděsit, když zjistil, že ho Lában dostihl a že si s sebou vzal své bratry (a zřejmě i své a jejich bojeschopné služebnictvo). A jak se mu muselo ulevit, když Lában přišel vyjednávat!

1.M.31:26a	A Lában Jákobovi vyčítal: "Cos to udělal? Přelstils mě.
------------	---

Lában napřed Jákoba obvinil z únosu svých dcer (čímž dal najevo, jak málo je znal)

1.M.31:26b	Mé dcery jsi odvedl jako válečné zajatce.
------------	---

Vzápětí však zřejmě zjistil, že jeho dcery ho vůbec nevítkaly, a tak rychle naladil na lítostivou notu:

1.M.31:27	Proč jsi ode mne uprchl tajně jako zloděj a nic jsi mi neoznámil? Byl bych tě radostně vyprovodil s písničkami, s bubínkem a citarou.
1.M.31:28	Nedopřáls mi ani políbit mé vnuky a dcery; jednal jsi věru jako pomatenec.

Jákob si určitě oddechl a pochopil, že se nemá čeho obávat. Vždyť Lában začal téměř prosit a žadonit. Lában to zřejmě postřehl a proto rychle znovu přitvrdil:

1.M.31:29a	Bylo v mé moci naložit s vámi zle.
------------	------------------------------------

Vzápětí však vysvětlil, proč to neudělal. Musel se Jákobova Boha velmi obávat, když to na sebe řekl:

1.M.31:29b	Ale Bůh vašeho otce mi na dnešek řekl:>>Měj se na pozoru, mluv s Jákobem jen v dobrém, ne ve zlém.<<
------------	--

Lában prozradil co hledá

A nyní se dostal k jádru věci:

1.M.31:30	Když už jsi tedy odešel, protože se ti tolik stýskalo po otcovském domě, proč jsi ukradl mé Bohy?"
-----------	--

Jákok se přestal bát. Bylo jasné, že Bůh, kterému věřil, skutečně zasáhl aby ho ochránil. Proto klidně prozradil, že se Lábanu bál:

1.M.31:31	Na to Jákok Lábanovi odpověděl: "Bál jsem se a říkal jsem si, že bys mě mohl o své dcery připravit.
-----------	---

Neřekl však nic o svém strachu o majetek. Proto honem obrátil pozornost k oněm bůžkům a projevil rozhořčení:

1.M.31:32	Ale u koho najdeš své bohy, ten nezůstane naživu! Před našimi bratry si prohlédni všechno, co mám, a vezmi si své." Jákok totiž nevěděl, že je Ráchel ukradla.
-----------	--

Neřekl jen, že si Lában má vzít ony bůžky; řekl, aby si vzal své. Dal tím najevo, že za Lábanovy věci považuje pouze ony bůžky. Lában se dal do prohledávání a na řeč o majetku reagoval později.

1.M.31:33	Lában vešel do stanu Jákovova a do stanu Lejina i do stanu obou služek, ale nic nenašel. Vyšel tedy ze stanu Lejina a vešel do stanu Ráchelina.
1.M.31:34	Ráchel však bůžky vzala, vložila je do torby na velbloudím sedle a sedla si na ně. Lában zpřeházel celý stan, ale nic nenašel.
1.M.31:35	Ráchel otci řekla: "Nechť se můj pán nehněvá, že před ním nemohu povstat; stalo se mi, co se stává ženám." Lában slídl, ale bůžky nenašel.

Lában nic nevěděl o tom, že ho dcery nemají rády. Přesto prohledal i jejich stany, ale žádnou z nich (ani Ráchel) nepodezíral.

Licitace o majetku

Bůžky nenašel. Jákok, který o tom nic nevěděl, zřejmě považoval stížnost na ukradení bůžků jen za záminku. Bylo mu jasné, že nyní bude řeč o výši jeho majetku. V té věci už čisté svědomí neměl, a protože Lában byl vojensky silnější a nemohl ho vykázat, naladil na rozhořčenou notu:

1.M.31:36	Tu se Jákok rozhněval a začal se s Lábanem přít. Vyčítal mu: "Jaký je můj přestupek? Jaký je můj hřích, že ses za mnou tak hnál?"
1.M.31:37	Když jsi zpřeházel všechny mé věci, co jsi našel z věcí svého domu? Polož to před mé i své bratry, ať mezi námi dvěma rozhodnou!

S Boží ochranou před napadením mohl počítat, ale Bůh mu neslíbil ochranu majetku. Jákok nechtěl Lábanovi nic vrátit a tak začal vypočítávat své zásluhy a jeho nespravedlnost, ve snaze uhájit co nejvíc:

1.M.31:38	Byl jsem u tebe celých dvacet let. Tvé ovce a kozy nezmetaly. Berany z tvého bravu jsem nejídal.
1.M.31:39	Co bylo rozsápáno zvěří, jsem ti nevykazoval, nahrazoval jsem to ze svého; vymáhals to na mně, byl jsem okrádán ve dne i v noci.
1.M.31:40	Ve dne mě sužovalo vedro a v noci chlad. Spánek prchal od mých očí.
1.M.31:41	Celých dvacet let jsem ti v tvém domě sloužil: čtrnáct let za tvé dvě dcery a šest let za tvůj brav. Mou mzdu jsi změnil desetkrát.

Ale přesto se Bohem zaštitil, vida, že se ho Lában bojí:

1.M.31:42	Kdyby se mnou nebyl Bůh mého otce, Bůh Abrahamův a Strach Izákův, propustil bys mě teď s prázdnou. Bůh viděl mou trýzeň a námahu mých rukou a na dnešek sám rozsoudil."
-----------	---

Lában nesouhlasil a celý Jákobův majetek prohlásil za svůj, ale pravého Boha se opravdu bál:

1.M.31:43	Lában na to Jákobovi odpověděl: "Toto jsou mé dcery a toto jsou moji synové. I brav je můj, ano, všechno co vidíš patří mně. Co však za těchto okolností mohu dnes udělat pro své dcery, pro ně a pro syny, které porodily?
-----------	---

Lában chtěl tedy aspoň ochránit to, co mu zbylo. Bylo mu jasné, že jeho bůžky se Jákobovi nebo někomu z jeho družiny podařilo ukrýt někde mimo jeho tábor a že nemá naději je najít. Věděl však také, že Jákobův Bůh jeho bohy neuznává a že v této věci Jákoba nepodpoří. Jákob veřejně prohlásil, že bůžky nemá, a tedy, že na Lábanův zbývající majetek si alespoň v této chvíli nároky nečiní. Aby tak neučinil někdy později, vyžádal si od něj smlouvu:

1.M.31:44	Nuže, uzavřeme teď spolu smlouvu, a Bůh ať je svědkem mezi mnou a tebou!"
-----------	---

Jákob samozřejmě souhlasil, protože to považoval za své naprosté vítězství. O Lábanově motivu stále ještě nic nevěděl.

1.M.31:45	Jákob vzal tedy kámen a vztyčil jej jako posvátný sloup.
1.M.31:46	Svým bratřím řekl: "Nasbírejte kameny." Vzali kameny, udělali val a na tom valu pojedli.

Poznámka: Jákob zde mluví o svých bratrech (Hirsch používá slovo *soudruzi*), ačkoli to nemohli být jeho bratři - kromě Ezaua žádné neměl. Nazýval tak jistě své služebníky, získané mezi Aramejci, což oni jistě považovali za poctu. To musel Jákob činit už dříve proto, aby byli na jeho straně a nevyzradili ho Lábanovi.

1.M.31:47	Lában jej nazval Jegar-sahaduta (to je Násep svědectví) a Jákob jej nazval Gal-ed (to je Val-svěddek).
1.M.31:48	A Lában řekl: "Tento val je ode dneška svědkem mezi mnou a tebou." Proto se jmenuje Gal-ed
1.M.31:49	nebo Mispa (to je Hlídka), neboť Jákob řekl: "Hospodin ať je na hlídce mezi mnou a tebou, že už spolu nebudeme nic mít."

Lában se opět dovolal autority Jákobova Boha ohledně svých dcer, ale tím jen odváděl pozornost.

1.M.31:50	Na to Lában: "Pokoříš-li mé dcery a vezmeš-li si jiné ženy mimo ně, hled', ne někdo z lidí, ale Bůh je svědkem mezi mnou a tebou!"
-----------	--

Ve skutečnosti mu šlo jen o zajištění, že Jákob nebude chtít jeho zbývající majetek.

1.M.31:51	Lában dále Jákobovi řekl: "Hle, tu je val a tu je posvátný sloup, který jsem vztyčil mezi sebou a tebou.
1.M.31:52	Svědkem je tento val, svědkem je i posvátný sloup, že já nepřekročím tento val proti tobě a ty nepřekročíš tento val a tento sloup proti mně se zlým úmyslem.
1.M.31:53a	Ať mezi námi soudí Bůh Abrahamův a bůh Náchorův, bůh jejich otce!"

Jákob mu klidně odpřisáhl, že na něj už nebude mít žádný nárok, vůbec netuše, že takovou možnost má:

1.M.31:53b	A Jákob se zapřisáhl při Strachu svého otce Izáka.
------------	--

Jákob považoval (a oprávněně) tuto dohodu za své absolutní vítězství (způsobené ovšem Bohem) a uspořádal oběť: 1

1.M.31:54	Pak Jákob připravil na té hoře obětní hod. Povolal své bratry, aby pojedli chléb. Jedli tedy chléb a přenocovali na té hoře.
-----------	--

Lában k oslavě pozván nebyl, ale samo její konání ho muselo přesvědčit, že Jákob skutečně jeho bůžky nemá. Z toho plynulo, že je tedy musel ukrást někdo jiný (snad někdo z jeho synů?), a spěchal proto domů:

1.M.32:1	Za časného jitra políbil Lában své vnuky a dcery, požehnal jim a vracel se opět ke svému domovu.
----------	--

S Jákobem se už nerozloučil.

Nový strach a setkání s anděly

Dál už Jákob nemusel spěchat; bylo jasné, že Lában ho už nechá na pokoji. Nyní však před ním stál jiný a neméně závažný problém: Se svým bratrem Ezauem se rozešel ve zlém, a nevěděl nic o jeho aktuální situaci. 1 Dostal či nedostal Ezau všechnu majetek rodičů? Není náhodou chudý a nebude se chtít Jákobovi pomstít?

Jákob byl ustrašený a stále přemýšlel, co má dělat. Bůh mu sice ukázal, že ho opravdu chrání, ale Jákob měl špatné svědomí a věděl, že by si trest zasloužil.

V této nejistotě náhle spatřil dva tábory andělů: 1

57 KP však uvádí, že šlo o pouze oslavu, jakkoli se podobné originální slovo skutečně u obětí Bohu užívalo. Slovo Bůh ale ve větě použito není.

58 Nevěděl nic ani o svých rodičích!

59 Machanajim znamená dva tábory (viz BS).

1.M.32:2	Jákob šel svou cestou. Tu se s ním srazili Boží poslové.
1.M.32:3	Jakmile je Jákob spatřil, zvolal: "To je tábor Boží", a to místo pojmenoval Machanajim (to je Tábořiště).

Ihned usoudil, že tam jsou pro jeho ochranu. Tak se pochlapil a odhodlal se k navázání kontaktu:

1.M.32:4	Pak Jákob vyslal napřed posly ke svému bratru Ezauovi do země Seíru, na pole Edómské,
1.M.32:5	a přikázal jim: "Vyříd'te mému pánu Ezauovi toto: Tvůj otrok Jákob vzkazuje: Až dosud jsem prodléval jako host u Lášana.

A nezapomněl se pochlubit, že není žádný žebrák a tudíž od něj nic nechce:

1.M.32:6	Mám voly a osly, ovce, služebníky a služky. Posílám o tom zprávu tobě, svému pánu abych získal tvoji přízeň."
----------	---

Zdánlivě ponížená slova nás neinformují o nějakém prosebném postoji; to bylo tehdy běžné a patřilo ke zdvořilosti.

Jenže odpověď žádná, a místo ní zpráva o Ezauově vojenské výpravě:

1.M.32:7	Poslové se vrátili k Jákobovi a řekli: "Přišli jsme k tvému bratru Ezauovi, ale on ti už jde vstříc a je s ním čtyři sta mužů."
----------	---

Ezau dostal strach, že Jákob si jde pro dědictví, ale to Jákob nevěděl, a proto se i on vyděsil.

1.M.32:8a	Tu padla na Jákoba veliká bázeň a tíseň.
-----------	--

Čekal, že se andělé z obou táborů sešikují do vojenské obrany, aby ho chránili, ale nic se nedělo. Začal usilovně přemýšlet. Napřed ho inspiroval fakt, že andělé měli dvě tábořiště. Domníval se, že to je návod i pro něj, protože mu připadal logický, a hned ho napodobil:

1.M.32:8b	Rozdělil proto lid, který byl s ním, i brav a skot a velbloudy do dvou táborů,
1.M.32:9	neboť si řekl: "Přijde-li Ezau k prvnímu táboru a pobije jej, může ještě zbylý tábor vyváznout."

Asi měl za to, že každý z obou andělských táborů bude chránit jeden jeho.

Ale andělé opět nic. Jákob tedy začal Boha vzývat:

1.M.32:10	Dále Jákob řekl: "Bože mého otce Abrahama a Bože mého otce Izáka, Hospodine, tys mi pravil:>>Navrať se do své země a do svého rodiště a já se postarám, aby se ti dobře vedlo.<<
1.M.32:11	Nejsem hoden veškerého tvého milosrdenství a vši tvé věrnosti, které jsi svému služebníku prokázal. Tento Jordán jsem překročil s holí, a teď mám dva tábory.
1.M.32:12	Vytrhni mě prosím z ruky mého bratra, z ruky Ezauovy, neboť se ho bojím, aby nepřišel a nezabil mě, matku nad dětmi.
1.M.32:13	Ty jsi přece řekl:>>Určitě se postarám o tvé dobro a tvé potomstvo rozmnožím jako mořský písek, jež nelze pro množství sečíst.<<"

A zase se nic nedělo. Andělé si ho nevšimli. Tak to zase zkusil po obchodnicku: s postupným uplácením:

1.M.32:14	A přenocoval tam té noci. Pak vzal z toho, co vyzískal, dar na usmířenou pro svého bratra Ezaua:
1.M.32:15	dvě stě koz a dvacet kozlů, dvě stě bahnic a dvacet beranů,
1.M.32:16	třicet velbloudic se sajícími mláďaty, čtyřicet krav a deset býků, dvacet oslic a deset oslů.
1.M.32:17	To vše předal svým služebníkům, každé stádečko zvlášť, a řekl jim: "Jděte napřed a ponechte mezi jednotlivými stádečky odstup."
1.M.32:18	A prvnímu přikázal: "Až se s tebou setká můj bratr Ezau a zeptá se tě, či jsi a kam jdeš a či je to, co ženeš před sebou,
1.M.32:19	odvětiš:>>Je to dar od tvého otroka Jáкова, poslaný jeho pánu Ezauovi; on sám je za námi.<<"
1.M.32:20	Tak přikázal i druhému a třetímu a všem, kteří šli za stádečky. Řekl: "V tomto smyslu mluvte s Ezauem, až na něj narazíte.
1.M.32:21	A dodejte:>>Také tvůj otrok Jákob je za námi, neboť řekl: Darem, který jde přede mnou, chci ho usmířit a teprve potom spatřit jeho tvář. Snad mě přijme milostivě. <<"
1.M.32:22	Šli tedy napřed s darem, zatímco on přenocoval oné noci v táboře.

Čekal, že se poslové vrátí, ale nikdo se nevrátil. Zdálo se, že jeho bratr všechny zajal. V hrůze vstal v noci a rychle celý svůj tábor přemístil:

1.M.32:23	A té noci vstal, vzal obě své ženy i obě své služky a jedenáct svých synů a přebrodil se přes Jabok.
1.M.32:24	Vzal je a převedl je přes potok se vším, co měl.

Naplněn zoufalstvím se vrátil k táborům andělů a snažil se je přimět, aby mu pomohli. Nejspíše oslovil jednoho strážného, ale nedostal odpověď. V naprosté panice se na něj vrhl a zoufale s ním třásl, aby ho přiměl k rozhovoru. Určitě u toho i křičel a prosil. Anděl se však jen bránil a nic neříkal. V Jákobových genech bylo mnoho dobrého, co bylo třeba k dalšímu kultivaci, ale byla v nich i velmi nežádoucí zbabělost. Anděl zjevně chtěl Jákobovi dodat odvalu tím, že mu zatím nedal najevo svou převahu. Jákob měl získat pocit síly:

1.M.32:25	Pak zůstal Jákob sám a tu s ním kdosi zápolil, dokud nevzešla jitřenka.
-----------	---

Zdánlivý zápas trval až k ránu. 1 Anděl zápas ukončil zápasnickým chvatem, při kterém Jákobovi vykloubil kyčel:

1.M.32:26	Když viděl, že Jáкова nepřemůže, poranil mu při zápolení kyčelní kloub, takže se mu vykloubil.
-----------	--

Jákob se ho však pořád zoufale držel. Až teprve nyní anděl promluvil:

60 Jak velkou hrůzu a strach musel Jákob mít, když se tak dlouho sápal na anděla, ve snaze donutit ho ke komunikaci a vynutit se pozornost a pomoc!

1.M.32:27a	Neznámý řekl: "Pusť mě, vzešla jitřenka."
------------	---

Jákob však nechtěl odejít, jeho odvaha nebyla dosud dostatečná. Stále žádal o pomoc:

1.M.32:27b	Jákob však odpověděl: "Nepustím tě, dokud mi nepožehnáš."
------------	---

Anděl se však tvářil, že andělé o Jákobovi vůbec nevědí! (Samozřejmě, že věděli, ale chtěli Jákoba naučit více víry i sebedůvěry):

1.M.32:28	Otázal se: "Jak se jmenuješ?" Odpověděl: "Jákob."
-----------	---

Řekl mu proto, aby ho povzbudil:

1.M.32:29	Tu řekl: "Nebudou tě už jmenovat Jákob (to je Úskočný), nýbrž Izrael (to je Zápasí Bůh), neboť jsi jako kníže zápasil s Bohem i s lidmi a obstáls."
-----------	---

Jákobovi se to však nezdálo. Vždyť přece má s pravým Bohem domluvu! Kdo jsou tito andělé? Patří tomuto Bohu nebo někomu jinému? Chtěl identifikaci:

1.M.32:30a	A Jákob ho žádal: "Pověz mi přece své jméno!"
------------	---

Anděl však jméno neřekl (nepřihlásil se jménem JHVH, jak Jákob očekával), protože si nepřál, aby Jákobova jistota spočívala v potřebě být stále obklopen a ochraňován anděly. 1 Vyhověl mu jen v tom, že mu požehnal.

1.M.32:30b	Ale on odpověděl: "Proč se ptáš na mé jméno?" A požehnal mu tam.
------------	--

Jákob ale byl velmi inteligentní a pochopil, že Bůh by nepřipustil, aby v jeho okolí byl jakýkoli nepřítel. Uvědomil si, že Bohu opravdu musí více věřit.

1.M.32:31	I pojmenoval Jákob to místo Peniel (to je tvář Boží), neboť řekl: "Viděl jsem Boha tváří v tvář a byl mi zachován život."
-----------	---

Jákoba ale neminul trest - zůstal chromý. Měl si natrvalo pamatovat, že touto cestou už nemá po andělech a Bohu nic chtít. Jákob to pochopil, a oznámil to i svým synům tak, aby si to pamatovali:

1.M.32:32	Slunce mu vzešlo, když minul Penúel, ale v kyčli byl chromý.
1.M.32:33	Synové Izraelovi nejedí až podnes šlachy při kyčelním kloubu, protože Bůh poranil Jákobovi šlachy kyčelního kloubu.

Ezau přichází

DJK neztrácel čas. Všimněme si, jak všechny okolnosti využil k další výchově Jákoba i jeho synů.

61 Anděl ale měl i jiný důvod: Ve skutečnosti šlo o cheruba, a ti nemají žádná lidsky vyslovitelná jména (blíže viz studii *Duchovní bytosti*).

Jákob přes uvedenou zkušenost ještě počítal s možným Ezauovým útokem. Když viděl přicházet Ezaua se svým oddílem, seřadil své potomky podle své představy o jejich důležitosti tak, že by eventuálně obětoval ty méně důležité. Nicméně se nyní už postavil do čela:

1.M.33:1	Potom se Jákob rozhlédl a vidí, že přichází Ezau a s ním čtyři sta mužů. I rozdělil zvlášť děti Lejiny a Rácheliny a obou otrokyň.
1.M.33:2	Dopředu postavil otrokyně a její děti, za ně Leu s jejími dětmi a Ráchel s Josefem dozadu.

Jákob samozřejmě nevěděl, že pořadí kvality pro další kultivaci má Bůh zcela odlišné.

1.M.33:3	Sám se ubíral před nimi a sedmkrát se poklonil až k zemi, než k svému bratrovi přistoupil.
----------	--

Ezau se určitě chtěl bránit; pamatoval si Jákoba jako úskočného, a nemohl se neobávat, že Jákob se ve skutečnosti chce nyní zmocnit otcova dědictví. Když však viděl, že Jákob nemá s sebou žádný ozbrojený doprovod a evidentně nepřišel bojovat, zvítězila v něm bratrská náklonnost. Jákob se choval poníženě, což u něho nikdy předtím neviděl. Domníval se, že Jákob nyní lituje svého dřívějšího chování. Dojalo ho to:

1.M.33:4	Ezau se k němu rozběhl a objal ho, padl mu kolem krku a políbil ho; oba zaplakali.
----------	--

Jákob byl dojatý rovněž, ale tím, že z něho opadl strach.

Poznámka: Všimněme si, že to byl Ezau, který dal najevo náklonnost jako první. 1

Následovalo představování rodiny:

1.M.33:5	Pak se Ezau rozhlédl a spatřil ženy a děti. Tázal se: "Koho to máš s sebou?" Jákob odvětil: "To jsou děti, jimiž Bůh milostivě obdaroval tvého otroka."
1.M.33:6	Mezitím přistoupily otrokyně se svými dětmi a poklonily se.
1.M.33:7	Pak přistoupila i Lea a její děti a poklonily se. Naposled přistoupil Josef a Ráchel a poklonili se.
1.M.33:8	Ezau se otázal: "K čemu je celý ten tábor, s kterým jsem se setkal?" Odvětil: "Abych získal přízeň svého pána."

Jákob se přece jen ještě trochu bojí (Bratr má stále s sebou těch čtyři sta mužů!) a tak stále nazývá Ezaua svým pánem, čímž mu fakticky přiznává právo na prvorozenství. 1 Má špatné svědomí, které ho pořád provází. Ezau vůbec nemyslel na pomstu; je zcela neformální a nic nechce. Dědictví mu zjevně zůstalo a víc nežádal ani nežádá:

1.M.33:9	Ezau řekl: "Mám dost, bratře. Ponech si, co máš."
----------	---

Jákob nemá sílu omluvit se za způsobená příkoří a přiznat vinu. Proto se chce vykoupit:

62 Zbavme se tradičních představ o tom, že Ezau byl vysloveně negativní postavou.

63 Viz 27:29,40.

1.M.33:10	Ale Jákob naléhal: "Jestliže jsem získal tvoji přízeň, přijmi prosím ode mne ten dar, vždyť smím vidět tvou tvář, a to je jako bych viděl tvář Boží. Tak přívětivě jsi mě přijal!
1.M.33:11	Přijmi prosím z mého požehnání, co jsem ti přinesl, neboť Bůh se nade mnou smiloval a mám všeho dost." Tak ho nutil, až Ezau přijal.

Protože Jákob nežádal odpuštění, Ezau o něm také nemluvil. Jákobova nedůvěra proto trvá, a odmítne nabídku:

1.M.33:12	A navrhl: "Vydejme se na cestu, půjdu s tebou."
-----------	---

Ezau ví, že Jákobovo obrovské bohatství je lákadlem pro ozbrojené loupežné bandy, které jistě už tehdy existovaly a proto nabídl pomoc a ochranu. Jákob se ho bojí i nadále a odmítá:

1.M.33:13	Ale on mu odpověděl: "Můj pán ví, že děti jsou útlé a že mám s sebou březí ovce a krávy. Budou-li hnány po celý den, všechny ovce uhynou.
1.M.33:14	Nechť se prosím můj pán ubírá před svým otrokem a já potáhnu pomalu, jak může jít stádo, které je přede mnou, a jak mohou děti; pak přijdu k svému pánu do Seíru."

Ezau pochopil, že se ho Jákob pořád ještě bojí, proto nabízí aspoň zmenšenou ochranu bez své přítomnosti:

1.M.33:15a	Ezau nato řekl: "Dovol, abych ti tu ponechal několik svých lidí."
------------	---

Jákob ale pořád myslí na (nyní už dávnou) hrozbu zabitím od Ezaua, a i když ví, že může spoléhat na Boha, hrozba okradení mu připadá proti tomu nevýznamná.

Poznámka: Pamatuje si také na to, co nabídl Bohu jako smlouvu - bude ho uctívat až potom, co se v bezpečí vrátí (28:20,21).

1.M.33:15b	On však odpověděl: "K čemu to? Jen když jsem získal přízeň svého pána."
------------	---

Když Ezau viděl, že si to Jákob nepřeje, nenaléhal a odešel. Jákobova nedůvěra se dědila, a ještě mnohem později Bůh proto Izraelitům připomíná, že Edomité jsou jejich bratři (srovnej 5.M.23:7).

1.M.33:16	A tak se Ezau toho dne vrátil svou cestou do Seíru,
1.M.33:17	kdežto Jákob vytáhl do Sukótu a vystavěl dům a pro svůj dobytek udělal přístřešky. Proto pojmenoval to místo Sukót (to je Přístřešky).

Na první pohled se zdá, že Jákob opět oklamal Ezaua a ze strachu před ním odešel zcela jinam. Avšak text uvedený v

1.M.36:6	Ezau pak vzal své ženy, syny a dcery i všechny lidi svého domu, stádo a všechny dobytek i všechny majetek, jehož v kenaanské zemi nabyt, a odešel od svého bratra Jákoba pryč do seírské země.
1.M.36:7	Jmění, jehož nabyli, bylo totiž tak značné, že nemohli sídlit pospolu, a země, v níž pobývali jako hosté, jim nemohla pro jejich stáda stačit.

1.M.36:8	Proto se Ezau usadil v Seířském pohoří. Ezau, to je Edóm.
----------	---

říká, že nějaký čas „sídlili pospolu“. To znamená, že museli sídlit i poblíž svých rodičů, o kterých pisatel (zřejmě Jákob) však neuvádí ani slovo! Buď mu jeho slepý otec už neodpustil a už jeho návštěvu odmítl, nebo mu vyčinił tak, že to Jákob nezaznamenal záměrně.

A všimněme si také, že to byl Ezau, který ustoupil, a odešel dokonce do horské oblasti, která jistě byla méně hostinná. A je dokonce pravděpodobné, že oba staré rodiče si s sebou vzal a staral se i nadále o ně právě on. Máme totiž zprávu, že Jákob musel za svým otcem přijít - pravděpodobně až po jeho smrti:

1.M.35:27	Jákob přišel k svému otci Izákovi do Mamre, do Kirjat-arby, což je Chebrón, kde Abraham a Izák pobývali jako hosté.
-----------	---

Poznámka: Jak se Izák dostal do Kirjat-arby ale nevíme. Možná si přál zemřít nebo ještě spíše být pochován tam, kde byl jeho otec Abrahám.

Druhý odchod Jákoba z domova

Po nějaké době i Jákob s celou svou družinou a majetkem odešel z domova; odešel do kenaanské země. Své území nikomu neprodal - buď o něj nebyl zájem, nebo spíše území nebylo jeho. Jeho stáda se zřejmě mezi tím natolik rozrostla, že už ani bez Ezaua a jeho stád se nemohla v tomto místě uživit. Jákob šel tedy do úrodnější země, která však právě proto byla už obydlená

1.M.33:18	Potom přišel Jákob cestou z Rovin aramských pokojně k městu Šekemu, které je v zemi kenaanské. Utábořil se před městem
-----------	--

a nezapomněl zdůraznit, že si od místních obyvatel zakoupil nejspíše dost velké pole. Pisatel zaznamenal i cenu (nepochybně vysokou), avšak na význam tohoto údaje pro vzdálenou budoucnost nejspíše vůbec nemyslel a tak nezaznamenal žádné srovnání, takže přesné číslo - 100 kesít - nám není (alespoň zatím) k ničemu:

1.M.33:19	a od synů Chamóra, otce Šekemova, koupil za sto kesít díl pole, na němž si postavil stan.
-----------	---

Poznámka: Částka je uvedena ještě u Joz.24:32 ale odvolávka na stejnou měnu je i u Joba 42:11, z níž už si lze snad alespoň nějakou představu udělat.

V nové zemi se ale Jákob necítil bezpečně a tak honem zřídil oltář pravému Bohu (což ve svém domově neučinil, protože tam se ohrožen necítil!) aby od něj měl ochranu. 1

1.M.33:20	I zřídil tam oltář a nazval jej Ěl je Bůh Izraelův.
-----------	---

A přestože to učinil, došlo k neštěstí. Netýkalo se sice bezprostředně jeho samého, ale jeho dcery. DJK totiž nemohl přehlédnout, že Jákob nesplnil svůj díl smlouvy: Oltář postavil až potom, co se cítil ohrožen, ačkoli slíbil, že když se navrátí v bezpečí domů, bude DJK jeho

Bohem (18:21). Trest postihl jeho dítě, na kterém mu nepochybně rovněž záleželo. 1

Znásilnění Díny

Ze zřejmě mnoha Jákobových dcer byla jedna, která byla osobností, a myslela i jednala samostatně. 1 Jinak by totiž těžko mohla (v podmínkách, kdy ženy byly zcela podřízeny otcům a manželům) odejít sama z tábora a ještě k tomu jít bez ochrany na návštěvu k cizincům:

1.M.34:1	Dína, kterou Jákobovi porodila Lea, si vyšla, aby se podívala na dcery té země.
----------	---

Její sebevědomé chování muselo zvláště v tehdejší době být velmi výjimečné a muselo velmi přitahovat inteligentní (a tedy i vlivné) muže, protože ostatní naopak muselo urážet.

A skutečně se stalo. Syn místního knížete, o kterého nepochybně většina dívek a žen usilovala a kterému všechny připadaly tuctové a mohl mít kteroukoli z nich, zahořel touhou po této výjimečné dívce natolik, že se dokonce na ni dopustil násilí (nepochybně i v jejich společenství nezákonného): 65

1.M.34:2	Uviděl ji Šekem, syn Chivejce Chamóra, knížete země, vzal ji a ležel s ní, a tak ji ponížil.
----------	--

Jenže tahle dívka nefňukala ani k němu nezaujala nenávistný postoj. 1 Není o ni nikde psáno jako o krasavici, a proto se asi cítila polichocena, že tomu muži stála za takový riskantní čin. O to víc musela toho muže přitahovat:

1.M.34:3	Přilnul však k Díně, dceři Jákobově, celou duší, zamiloval si tu dívku a vmlouval se do jejího srdce.
1.M.34:4	Svému otci Chamórovi pak Šekem řekl: "Vezmi mně to děvčátko za ženu."

Řešení nového problému smlouvou

Dína to však musela oznámit doma, a nemohla zamlčet, že byla znásilněna. Pověděla to jen otci, protože byl doma sám, a pověděla mu i to, že ji ten muž chce za manželku:

1.M.34:5	Když Jákob uslyšel, že Šekem jeho dceru Dínu poskvrnil, byli jeho synové na poli s dobyt看em. Jákob mlčel, dokud nepřišli.
----------	---

Zděšený Jákob nevěděl, co má dělat, protože pochopil, že je to spravedlivý trest. Věděl, že všichni Kananejci pěstovali modlářství, a oprávněně se bál svou nepochybně nejmilovanější dceru pustit do takového prostředí. Na druhé straně v tehdejší době (a ještě velmi dlouho potom) neexistovalo něco jako dnes svobodná matka. Žena bez manžela se prakticky nebyla

65 Srovnej na příklad smrt Davidova syna za jeho hřích (2.Sam.12:18).

66 Z tohoto důvodu byla evidentně také jako jediná dcera výslovně jmenována.

67 Srovnej 2.Sam.13:14.

68 Jako na příklad Támar (viz 2.Sam.13:19).

schopna o sebe a své dítě sama postarat.

Mezi tím přišel pachatelův otec se svým synem, aby u Jákoba dosáhl usmíření:

1.M.34:6	Šekemův otec Chamór pak vyšel k Jákobovi, aby s ním promluvil.
----------	--

Vzápětí nato přišli i její bratři, kteří se to dozvěděli nejspíše od někoho jiného:

1.M.34:7	Jákobovi synové přišli z pole, jakmile o tom uslyšeli. Bolestně to ty muže ranilo a velmi se rozlítili. Vždyť spáchal v Izraeli hanebnost, ležel s dcerou Jákobovou, a to je nepřípustné.
----------	---

Jákob stále mlčel a hovoru se ujali jeho synové. Nepochybně i oni milovali tuto svou sestru pro její vyjímečnost, a nezaujali k ní proto jinak obvyklý postoj typu že si to sama zavinila. Vždyť podle tehdejších zvyklostí byla od ní velká troufalost odejít do cizího města bez povolení otce a ještě k tomu sama.

Kníže jejich hněv viděl, a ze všech sil se snažil o smír:

1.M.34:8	Chámor s nimi mluvil takto: "Můj syn Šekem lpí na vaší dceři celou duší. Dejte mu ji prosím za ženu.
1.M.34:9	Spřízněte se s námi, dávejte své dcery nám a berte si dcery naše.
1.M.34:10	Můžete sídlit s námi, je před vámi celá země. Usad'te se, volně v ní obchodujte a mějte ji jako vlastní."
1.M.34:11	Také Šekem jejímu otci a jejím bratrům řekl: "Kéž bych získal vaši přízeň. Dám vám, oč mě požádáte.
1.M.34:12	Určete mi jakkoli veliké věno i dar. Dám vám, oč mě požádáte, jen mi tu dívku dejte za ženu!"

Všimněme si však, že osoba s nejvyšší autoritou - Jákob - stále neřekl ani slovo! A přitom by se měl vyjádřit právě on. Jeho úzkost mu však zabránila jednat moudře.

Pisatel sice píše, že nejmenovaní Jákobovi synové (tedy asi všichni, nebo to učinili pouze Šimeón a Lévi a ostatní souhlasili) dali podmínku, že jejich muži musí podstoupit obřízku (což souviselo s jejich uctíváním) Istivě. Kdo však z nich? Všichni u toho byli a asi se nedomlouvali.

Nedělejme si velké iluze, že Jákobovým synům šlo jen o uctívání pravého Boha. Neměli s ním žádné osobní zkušenosti a jako většina takových mladých lidí se k uctívání ani toho sebelepšího Boha nehrnuli. Jejich zuřivost musela skutečně vyplývat jen z toho, že Dínu milovali a obdivovali.

1.M.34:13	Avšak Jákobovi synové odpověděli Šekemovi a jeho otci Chamórovi Istivě. Jednali tak proto, že jejich sestru Dínu poskvrnil.
1.M.34:14	Řekli jim: "To my nemůžeme udělat, abychom dali svou sestru muži neobřezanému, byla by to pro nás potupa.
1.M.34:15	Svolíme jen tehdy, budete-li jako my: dá-li se u vás každý mužského pohlaví obřezat.
1.M.34:16	Pak vám budeme dávat své dcery a budeme si brát dcery vaše, usídlíme se u vás a staneme se jedním lidem.
1.M.34:17	Jestliže nás neuposlechnete a nedáte se obřezat, vezmeme svou dceru a odejdeme."

Požadavek na uctívání Abraháмова Boha ale nevznesli, čímž dokázali, jaká byla jejich pravá

pohnutka! A nikdo neprotestoval - ani Jákob - a on měl mít poslední slovo! Neřekl-li nic, znamenalo to jasný souhlas. 1

A ještě něco: O tom, že se jedná o lest, zřejmě věděli jen Šimeón a Lévi - viz dále.

Místní kníže to považoval (a zcela oprávněně!) za návrh smlouvy, který přijal:

1.M.34:18	Chámorovi i jeho synu Šekemovi se jejich slova líbila.
1.M.34:19	Mládenec nemeškal a vykonal to, neboť si Jákobovu dceru oblíbil. V otcově domě byl ze všech nejvážnější.
1.M.34:20	Chamór a jeho syn Šekem přišli k bráně svého města a promluvili k mužům svého města:
1.M.34:21	"Tito muži se k nám chovají pokojně. Ať se tedy usídlí v zemi a volně v ní obchodují. Ať je pro ně tato země na všechny strany otevřená. My si budeme brát za ženy jejich dcery a budeme jim dávat dcery své.
1.M.34:22	Avšak aby s námi bydleli jako jeden lid, svolí ti muži jen tehdy, dá-li se u nás každý mužského pohlaví obřezat, jako jsou obřezáni oni.
1.M.34:23	Nebudou tak jejich stáda a majetek i všechn jejich dobytek patřit nám? Bud' me jen svolni a oni se u nás usídlí."

Mlčením nebo souhlasem to jasně přijali i ostatní bratři, i Jákob! Uvědomme si, že když násilník byl ochoten si znásilněnou dívku vzít za manželku a zaplatit otci pokutu, bylo tím tehdy (a ještě dlouho potom) násilí přikryto (srovnej 5.M.22:28,29). Byl zde sice navíc rozdíl v náboženství, ale požadavek tohoto druhu jinak ze strany jeho bratří (ale ani vyděšeného Jákoba) vznesen nebyl. 1

1.M.34:24	Poslechli tedy Chamóra a jeho syna Šekema všichni, kdo měli právo vycházet k bráně jeho města; dal se obřezat každý mužského pohlaví, kdo vycházel k bráně jeho města.
-----------	--

Smlouva tedy byla platná!

Zrada - plánované kruté zneužití smlouvy

To, co se stalo potom, byla proto zjevná zrada!

1.M.34:25	Ale třetího dne, když byli v bolestech, vtrhli bezpečně do města s mečem v ruce dva Jákobovi synové, Šimeón a Lévi, bratři Díny, a všechny mužského pohlaví povraždili.
1.M.34:26	Zavraždili mečem také Chamóra a jeho syna Šekéma, vzali z Šekemova domu Dínu a odešli.

Navíc to bylo krajně nespravedlivé. Kdyby byli bývali zavraždili jen násilníka, byla by to bývala jen pomsta, byť velmi krutá. Ale zavraždění všech mužů byl výraz zbabělosti - bratři Díny se báli odvety.

69 Není ale ani zapsáno, že Jákob pověřil místo sebe zástupce. Cítil Jákob výčitky svědomí i v tomto případě? Pravděpodobně ano, protože to jinak nebyl nerozhodný člověk jako jeho otec Izák.

70 S věrností pravému Bohu si starost nedělali (srovnej 35:4).

Ale to, co následovalo, bylo už zruďné. Ostatní bratři, když se to dozvěděli, přišli ještě ke všemu rabovat!

1.M.34:27	Na pobité potom přišli Jákobovi synové a za poskvrnění své sestry město vyloupili.
1.M.34:28	Pobrali jejich brav a skot i jejich osly a co bylo v městě i na poli.
1.M.34:29	Zajali všechny jejich děti a jejich ženy a uloupili všechno jejich jmění, vše, co bylo v domě.

Z dnešního pohledu to byla ukrutná zvrhlost a bestiální chování.

První Jákobova reakce

A jakou autoritu u svých synů měl Jákob, když se ho na to ani nezeptali?!

A Jákob neprotestoval proti bestialitě svých synů ani potom. Vytkl jim jen to, že celý jeho rod ohrozili:

1.M.34:30	I řekl Jákob Šimeónovi a Lévimu: "Přivedete mě do zkázy, způsobili jste, že vzbuzuji nelibost u obyvatel země, u Kenaanců a Perizejců. Mám málo lidí. Seberou-li se proti mně, pobijí mě a budu vyhuben já i můj dům."
-----------	--

Odpověď synů byla vzpurná; otcovy nevole se vůbec nebáli:

1.M.34:31	Odvětili: "Což směl s naší sestrou zacházet jako s děvčkou?"
-----------	--

Bylo zřejmé, že Šimeón a Lévi měli svou sestru tak rádi, že její ponížení neunesli, a hněv jim zastřel mysl. ¹

Očekávali bychom, že spravedlivý Bůh potrestá jak Jákoba, tak jeho bratry. Nestalo se tak.

Reakce DJK

Proč DJK nezasáhl a nezabránil zradě nebo alespoň nepotrestal Jákoba a jeho syny? Proč nechal bez trestu porušení svého zákona? ⁷¹

Nebylo to možné ze dvou důvodů:

1) Jediný přiměřený trest by byl všechny je zabít svým zásahem s nebe nebo je nechat povraždit obyvatelstvem okolních měst. Jenže Jákob a jeho synové byli geneticky tím nejlepším, co se mu zatím podařilo vypěstovat.

Trest samozřejmě nemohl být prominut trvale; mohl být pouze odložen s tím, že zasáhne později ve třetí a čtvrté generaci ty Jákobovy potomky, kteří ho budou jakožto pravého Boha nenávidět. ¹ A za ostatní bude muset DJK dát výkupní oběť.

⁷¹ Srovnajme jejich pozdější chování, když kolektivně prodali svého bratra Josefa Egyptanům! Právo a spravedlnost jim na mysli zjevně neležely. Jednali pouze pod vlivem emocí.

⁷² Podle zákona „život za život“ - srovnaj 1.M.9:5; a později 2.M.21:23; 4.M.35:31; 5.M.19:21.

⁷³ Srovnaj 2.M.20:5; 34:7; 4.M.14:18; 5.M.5:9

2) Bylo nutné dosáhnout oddělení Izraelitů od vlivu okolních modlářských národů. A k tomu byl jejich čin také využit.

DJK, který za záchranu lidstva zodpovídal a pořád ještě zodpovídá a nikdy nebyl krutý ani neschvaloval krutost; neměl žádnou jinou možnost! Nemohl být tak „všemohoucí“, aby byl zároveň formálně spravedlivý a zároveň aby mohl dokázat nesprávnost satanova postupu. Některé věci si prostě samy odporují, a proto jejich současná realizace nemá smysl - je absurdní. Můžeme v tom stále pozorovat genialitu satana, který si všechny tyto problémy promyslel dopředu. Pořád nutil DJK, aby porušoval zákony.

Vzniklá nevraživost okolních národů bránila Jákobovu rodu nechávat působit na sebe vliv jejich falešných náboženství a pověr. Nicméně Bůh musel Jáкова postrčit:

1.M.35:1	I řekl Bůh Jákobovi: "Vstaň a vystup do Bét-elu, usad' se tam a udělej tam oltář Bohu, který se ti ukázal, když jsi prchal před svým bratrem Ezauem."
----------	---

Nový odchod

Očista

Inteligentní Jákob to pochopil a ihned toho využil:

1.M.35:2	Jákob tedy řekl svému domu i všem, kteří byli s ním: "Zbavte se cizích bohů, které máte mezi sebou! Očist' se, převlékněte si šat,
----------	--

Jákob o jejich přiklání se k falešným bohům věděl! Boží trest ho teprve nyní přiměl, aby zasáhl:

1.M.35:3	budeme putovat do Bét-elu. Chci tam udělat oltář Bohu, který mi odpověděl v den mého soužení a byl se mnou na cestě, kterou jsem šel."
----------	--

Jákob tím dal svému rodu jasně na srozuměnou, že všichni nyní ještě více potřebují ochranu jeho Boha. Tomu synové rozuměli, a proto vyhověli bez reptání. Ze záznamu, vidíme, že cizí vliv se skutečně projevoval - měli přece u sebe cizí bůžky!

1.M.35:4	Odevzdali tedy Jákobovi všechny cizí bůžky, které u sebe měli, i všechny náušnice a Jákob je zakopal pod posvátným stromem u Šekemu.
----------	--

Bůh jejich očistu přijal a zařídil, že odešli v pokoji:

1.M.35:5	Potom táhli dál. Na okolní města padl děs Boží; proto Jákobovy syny nepronásledovali.
----------	---

O strachu okolních obyvatel se Jákob zřejmě dozvěděl, protože nečinil žádná bezpečnostní opatření k obraně.

Nový domov

Dorazili na určené místo s úmyslem tam už zůstat:

1.M.35:6	Tak přišel Jákob i všechny lid, který byl s ním, do Lúzu, to je do Bét-elu v zemi kenaanské.
1.M.37:1	I usadil se Jákob v zemi, v níž jeho otec pobýval jako host, v zemi kenaanské.

Jákob ale měl všechny důvody domnívat se, že pověst jeho rodu ho předběhla a že bude i ve svém novém okolí přinejmenším nemilován. Proto nejen znovu vybudoval oltář (jak měl přikázáno) ale vzýval Boha a hledal u něho hledal odpuštění:

1.M.35:7	Tam vybudoval oltář a vzýval na tom místě Boha Bét-elu, neboť se mu tam zjevil sám Bůh, když prchal před svým bratrem.
----------	--

Smrt Rebečiny chůvy

Následuje opět zdánlivě okrajová informace:

1.M.35:8	Zde zemřela Rebečina chůva Debora a byla pochována dole u Bét-elu pod posvátným dubem, který pojmenoval Posvátný dub pláče.
----------	---

Jákovova citová vazba (ne-li přímo závislost) na Rebece se nějak přesunula na její chůvu, protože jakožto pisatel tohoto záznamu se zmiňuje právě o její smrti. 1 Rebeka, která zřejmě byla citově vázána na tuto chůvu mnohem více než na manžela, musela smrti této chůvy také velmi žet; Jákob dokonce kvůli tomu pojmenovává strom (pozor! Pravý Bůh nikdy neposvěcoval stromy - šlo o modloslužebný akt!), a musel i on natolik truchlit (bral to jako další krok trestu), že se ozval sám Bůh, aby ho povzbudil. Dokonce ho navštívil anděl osobně, aby mu znovu požehnal:

1.M.35:9	I ukázal se Bůh znovu Jákobovi, když přišel z Rovin aramských, a požehnal mu
----------	--

A opět mu připomněl zápas s andělem i nové jméno.

1.M.35:10	slovy: "Tvé jméno bylo Jákob; už nebudeš zván Jákob, tvé jméno bude Izrael." A dal mu jméno Izrael.
-----------	--

A protože to zřejmě stále nestačilo

1.M.35:11a	Dále mu Bůh řekl: "Já jsem Bůh všemohoucí.
------------	--

Bůh se představuje jako „vševládný“ - jako ten, který má moc i nad okolními národy, jichž se proto nemusí bát. A nemusí se bát ani o své potomstvo:

1.M.35:11b	Plod' a množ se; vzejde z tebe národ a společenství pronárodů, i králové vzejdou z tvých beder.
------------	---

Bůh se také odvolal na smlouvu s Abrahámem i Izákem:

1.M.35:12	Zemi, kterou jsem dal Abrahamovi a Izákovi, tu dám tobě; tvému potomstvu dám tuto zemi."
-----------	--

Jákob musel být hodně sklíčený, když se Bůh takto angažoval! Až když byl Jákob evidentně povzbuzen, anděl odešel:

1.M.35:13	Potom Bůh vystoupil od něho z toho místa, kde s ním mluvil.
-----------	---

I tak Jákob ještě tomuto setkání postavil pomník, jak mu Bůh přikázal, a pojmenoval ho:

1.M.35:14	A Jákob na tom místě, kde s ním mluvil, postavil posvátný sloup, sloup kamenný, a vykonal na něm úlitbu: polil jej svrchu olejem.
1.M.35:15	Místu, kde s ním mluvil Bůh, dal Jákob jméno Bét-el.

Bůh mu však přikázal postavit oltář (aby Jákob měl pocit, že si Boha zavázal - stále uvažoval obchodnický) a usadit se tam. Pamětní sloup v té oblasti už Jákob jednou postavil; ten druhý postavil na místě, kde mluvil s andělem.

Jákob tedy neudělal přesně ani jedno ani druhé. Místo oltáře postavil znovu sloup, a na daném místě se neusadil - viz dále.

Poznámka: Lidé mají dodnes potřebu oslavovat Boha podobně jako člověka - různými pomníky a formálními rituály. Dodnes mnoho z nich netuší, že Bůh nic takového nepotřebuje a ani neřádá. Dodnes ho neznají, ačkoli jsou jím k tomu stále vyzýváni.

Pod tlakem požadavků synů a možná či ještě spíše i Ráchel odtamtud „odtáhli“ (množné číslo!). 1 Okolo Bételu buď nebyla dobrá půda, nebo ještě pravděpodobněji se tam Ráchel a synové stále necítili bezpečni. Neměli víru jako Jákob a jejich slovo mělo u Jákoba pořád příliš velkou váhu (kterou Jákob začal pocítovat jako neúnosnou - viz dále).

1.M.35:16a	Potom z Bét-elu odtáhli.
------------	--------------------------

Poslední syn - Benjamín - a smrt Ráchel

Bohu se Jákobova závislost na Ráchel nemohla líbit, a tak ji tentokrát při porodu už nepomohl:

1.M.35:16b	A když už byli nedaleko Efraty, Ráchel porodila; měla však těžký porod.
------------	---

Porodní bábe se zřejmě nepodařilo zastavit krvácení, a snažila se Ráchel povzbudit. Ráchel byla asi v depresi:

1.M.35:17	Když těžce rodila, pravila jí porodní bába: "Neboj se, máš zase syna!"
-----------	--

Psychologická pomoc porodní „báby“ nebyla úspěšná. Ráchel to přičítala svému synovi, kterému chtěla dát jméno jako „Kainovo znamení“:

1.M.35:18a	Ve chvíli, kdy umírala a život z ní unikl, pojmenovala ho Ben-óni (to je Syn mého zmaru),
------------	---

Jákob se však tentokrát vzepřel. Asi konečně pochopil, že to se svou závislostí na ní přehnal, a jméno naopak změnil na optimistické, přestože bylo jasné, že Ráchel vykrvácí

75 Všimněme si, že Bůh dával příkaz Jákobovi samému (srovnej třeba 31:13; 35:1 apod.), aby posiloval jeho autoritu, zjevně už dlouho nedostatečnou.

1.M.35:18b	ale otec ho nazval Ben-jamín (to je Syn zdaru).
------------	---

a to bez ohledu, že předtucha Ráchel se vyplnila:

1.M.35:19	Ráchel umřela a byla pohřbena u cesty do Efraty, což je Betlém.
-----------	---

Všimněme si, že pláč se tentokrát nekonal (srovnej 35:8)! Od prvního incidentu s Ráchel se Jákobův vztah k ženám významně změnil, což se projevilo mj. tak, že v jím zaznamenaných rodokmenech se kromě jeho manželkách a konkubínách a kromě Díny o žádné ženě nemluví. A to tak důsledně, že nejsou počítány ani mezi „duše“ (srovnej např. 46:27!). Tento vztah potom přejala i jeho synové a další generace - viz dále.

Jákob postavil opět pamětní sloup (stejně jako Bohu - 35:14 !):

1.M.35:20	Jákob nad jejím hrobem postavil pamětní sloup, a to je památník Ráchelina hrobu až dodnes.
-----------	--

To evokuje myšlenku, že Bohu postavil druhý sloup na podnět Ráchel.

1.M.35:21	Potom táhl Izrael dál a postavil svůj stan opodál Migdal-ederu.
-----------	---

Jákob se se svým rodem zastavil až na místě, na němž byla *věž pastvin 1* - tedy zřejmě místo pro stáda nejvhodnější - a tam se usídlil.

Rúbenovo cizoložství

Potom už byla zapsána jen jedna příhoda, zato však velmi vážná - další krok trestu:

1.M.35:22a	Když Izrael přebýval v oné zemi, šel Rúben a ležel s ženinou svého otce Bilhou.
------------	---

Rúben si jistě dal velmi pozor, aby ho nikdo neviděl. Můžeme proto mít zato, že Rúben Bilhu ke styku přinutil, 77 a že Bilha si Jákobovi stěžovala.

1.M.35:22b	Izrael se o tom doslechl...
------------	-----------------------------

To podporuje i fakt, že Bilha nebyla trestána, což by se velmi pravděpodobně stalo, kdyby žalobcem byl někdo jiný.

Pozoruhodné je, že Jákob (zatím) nepotrestal ani Rúbena - jeho chování stále ovlivňovaly výčitky svědomí.

Izákova smrt

Nyní se dozvídáme, že Jákob nebydlil se svým otcem - a tudíž se o něj nestaral.

76 Překlad *Migdal-ederu* - viz biblické slovníky (Novotný, SJ).

77 Srovnej 2.Sam.16:22.

1.M.35:27	Jákob přišel k svému otci Izákovi do Mamre, do Kirjat-arby, což je Chebrón, kde Abraham a Izák pobývali jako hosté.
-----------	---

To znamená, že Jákob se svým otcem Izákem nebyl už od svého rozchodu s Ezauem. Izák v Mamre totiž těžko mohl žít sám - vždyť byl mimo jiné i dávno slepý. Rebeka už nežila a domovy důchodců neexistovaly. Izák pravděpodobně zemřel a před smrtí si přál být pohřben se svým otcem. O Ezauovi také není psáno, že za svým otcem přišel.

Jákob pravděpodobně přišel až po ohlášení smrti svého otce.

1.M.35:28	Izák se dožil sto osmdesáti let.
1.M.35:29	I zesnul Izák a zemřel a byl připojen k svému lidu, stár a sytý dnů. Jeho synové Ezau a Jákob ho pochovali.

Proč se Izák choval k otci tak odmítavě? Byl to Izák, který s ním nechtěl mluvit? Nebo mu Jákob nemohl zapomenout, že ho vyslal hledat nevěstu, aniž by mu dal s sebou nějaký majetek? Nebo to bylo Jákobovo svědomí a stud, že otce podvedl? Nebo všechno dohromady?

Podivné rodopisy

V rodopisech této kapitoly jsou problémy a některé z nich závažné. Analyzujeme je postupně:

1. Jednak se v nich vyskytují podivné redundance. 1 To je velmi zvláštní, když víme, že na jiných místech si pisatel dal velmi záležet, aby byl co nejstručnější. 1 Budeme proto hledat, zda v tom není nějaký smysl.

2. Kromě toho jsou zde uvedeny rodopisy, které jakoby sem nepatřily.

Pokud jde o syny Jákobovy, tam sice potíže nejsou, avšak je tam redundance:

1.M.35:22c	Synů Jákobových bylo dvanáct.
1.M.35:23	Synové Lejini: Rúben, Jákobův prvorozený, Šimeón a Lévi, Juda, Isachar a Zabulón.
1.M.35:24	Synové Ráchelini: Josef a Benjamín.
1.M.35:25	Synové Rácheliny otrokyně Bilhy: Dan a Neftalí.
1.M.35:26	A synové Lejiny otrokyně Zilpy: Gád a Ašer. To jsou synové Jákobovi, kteří se mu narodili v Rovinách aramských .

Je zde nadbytečná informace, že se mu synové narodili „v Rovinách aramských“, jako kdyby se mu narodili ještě nějak jini někde jinde. Asi se tím chce i zde zdůraznit, že se nenarodili ve stejné zemi jako synové Ezauovi, neboli i do tohoto rodopisu je vtělena averse potomků Jákoba vůči potomkům Ezaua! A pokračuje to i dál:

V bezprostředním popise potomků Ezaua je podobný jev:

78 **redundance**, [lat.] v jazyce nadbytečnost prvků sdělení (encyklopedie Vševěd).

79 V bibli mají často speciální význam jak chybějící tak i opakující se informace - viz analýzy dotyčných částí.

1.M.36:1	Toto je rodopis Ezauův, to je Edómův.
1.M.36:2	Ezau si vzal ženy z dcer kenaanských: Ádu, dceru Chetejce Elóna, a Oholíbamu, dceru Anovu, vnučku Chivejce Sibeóna,
1.M.36:3	dále Basematu, dceru Izmaelovu, sestru Nebajótovu.
1.M.36:4	Áda porodila Ezauovi Elífaza a Basemat porodila Reúela.
1.M.36:5	Oholíbama porodila Jeúše, Jaelama a Kóracha. To jsou synové Ezauovi, kteří se mu narodili v kenaanské zemi .

zde se nadbytečně zdůrazňuje, že synové se mu narodili „v kenaanské zemi“. Proč toto zdůraznění? Je zde přece řečeno, že Ezau odešel, aby svému bratru Jákobovi udělal více místa!

1.M.36:6	Ezau pak vzal své ženy, syny a dcery i všechny lidi svého domu, stádo a všechny dobytek i všechny majetek, jehož v kenaanské zemi nabyt, a odešel od svého bratra Jákoba pryč do seírské země.
1.M.36:7	Jména, jehož nabyli, bylo totiž tak značné, že nemohli sídlit pospolu, a země, v níž pobývali jako hosté, jim nemohla pro jejich stáda stačit.
1.M.36:8	Proto se Ezau usadil v Seírsém pohoří. Ezau, to je Edóm.

A nyní je rodopis opakován! Je sice rozšířen, ale jména synů jsou opakována. Proč? Měl se snad tím zdůraznit Ezaův význam? Jakoby pisatelem byl někdo jiný - nakloněný Ezauovi:

1.M.36:9	To je tedy rodopis Ezaua, praotce Edómu, v Seírsém pohoří.
1.M.36:10	Toto jsou jména synů Ezauových: Elífaz, syn Ezauovy ženy Ády, Reúel, syn Ezauovy ženy Basematy.
1.M.36:11	Synové Elífazovi jsou: Téman, Ómar, Sefó, Gátam a Kenaz.
1.M.36:12	Ženina Ezauova syna Elífaza byla Timna a ta porodila Elífazovi Amáleka. To jsou vnuci Ezauovy ženy Ády.
1.M.36:13	A toto jsou synové Reúelovi: Nachat a Zerach, Šama a Miza. To jsou vnuci Ezauovy ženy Basematy.
1.M.36:14	A toto jsou synové Ezauovy ženy Oholíbamy, dcery Anovy, vnučky Sibeónovy: porodila Ezauovi Jeúše, Jaelama a Kóracha.

A náhle se objevuje (v Bibli zcela poprvé) zvláštní označení - a to zcela bez uvedení a bez vysvětlení: „*Pohlaváři*“ („*knížata*“ [Hirsch, KP]; „*šejkové*“ [PNS]), a Ezauovi synové i vnuci jsou jmenováni opět:

1.M.36:15	Toto jsou pohlaváři synů Ezauových. Synové Ezauova prvorozence Elífaza: pohlavár Téman, pohlavár Ómar, pohlavár Sefó, pohlavár Kenaz,
1.M.36:16	pohlavár Kórach, pohlavár Gátam, pohlavár Amálek. To jsou elífazovští pohlaváři v edómské zemi, vnuci Ádini.
1.M.36:17	A toto jsou synové Ezauova syna Reúela: pohlavár Nachat, pohlavár Zerach, pohlavár Šama, pohlavár Miza. To jsou reúelovští pohlaváři v edómské zemi, vnuci Ezauovy ženy Basematy.
1.M.36:18	A toto jsou synové Ezauovy ženy Oholíbamy: pohlavár Jeúš, pohlavár Jaelam, pohlavár Kórach. To jsou pohlaváři Ezauovy ženy Oholíbamy, dcery Anovy.

A znovu je uvedeno jako kolofon (závěr) označení rodopisu.

1.M.36:19	To jsou synové Ezauovi a to jsou jejich pohlaváři. To je Edóm.
-----------	--

U Jákovova potomstva nic podobného není. Proč? To šla nevraživost mezi oběma kmeny tak daleko, že musela být nějak zobrazena i rodopisech, které by měly mít výlučně dokumentární charakter? Vždyť se (tedy alespoň navenek) oba bratři smířili!

Rodopisná záhada

Ke všemu se zde objevuje rodokmen člověka, který zřejmě není s Izákovými potomky nijak spřízněn, a co je ještě podivuhodnějšího - tento rodokmen je znovu uveden i v první knize Paralipomenon! Nikdo se po tak dlouhém čase nesnažil o revizi, ačkoli by se mohla zdát naprosto oprávněná. Přitom ale určité změny tam jsou a jistě měly nějaký důvod.

1.M.36:20	Toto jsou synové Chorejce Seíra, praobyvatelé této země: Lótan a Šóbal, Sibeón a Ana,	1.Par.1:38	Synové Seírovi: Lótan a Šóbal, Sibeón a Ana a Dišón, Eser a Díšan.
1.M.36:21a	Dišón, Eser a Díšan.		

A hned je zdůrazněno, že jeho synové byli pohlaváři, což pisatel knihy Paralipomenon vynechal:

1.M.36:21b	To jsou chorejští pohlaváři , Seírovi synové v edómské zemi.		
1.M.36:22	Lótanovi synové jsou Chorí a Hémam; Lótanova sestra je Timna.	1.Par.1:39	Synové Lótanovi: Chorí a Hómam; Lótanova sestra byla Timna.
1.M.36:23	A toto jsou synové Šóbalovi: Alván, Manachat a Ébal, Šefó a Ónam.	1.Par.1:40a	Synové Šóbalovi: Alján a Manachat a Ébal, Šefí a Ónam.
1.M.36:24a	Toto jsou synové Sibeónovi: Aja a Ana.	1.Par.1:40	Synové Sibeónovi: Aja a Ana.

Všimněme si, že text není opsán doslova; nešlo tedy o bezmyšlenkové opisování!

A zdůrazní se, že jeden syn našel horké prameny

1.M.36:24b	To byl ten Ana, který našel ve stepi horké prameny, když pásł osly svého otce Sibeóna.
------------	--

na které však nikde už žádný další odkaz není. Zřejmě se jen vyzdvihují zásluhy. V knize Paralipomenon je i tato informace (zřejmě jako nedůležitá) vynechána.

1.M.36:25	A toto jsou Anovy děti: Dišón a Oholíbama, dcera Anova.	1.Par.1:41a	Synové Anovi: Dišón. [Zde je dcera vynechána!]
1.M.36:26	A toto jsou synové Díšanovi: Chemdán a Ešbán, Jitrán a Keran.	1.Par.1:41b	Synové Díšónovi: Chamrán a Ešbán, Jitrán a Keran.
1.M.36:27	Toto jsou synové Eserovi: Bilhán, Zaavan a Akan.	1.Par.1:42a	Synové Eserovi: Bilhán a Zaavan a Jaakan.
1.M.36:28	Toto jsou synové Díšanovi: Ús a Aran.	1.Par.1:42b	Synové Díšanovi: Ús a Aran.

A opět jsou pohlaváři jmenováni (ale zase jen v knize Mojžíšově!):

1.M.36:29	Toto jsou chorejší pohlaváři: pohlavár Lótan, pohlavár Šóbal, pohlavár Sibeón, pohlavár Ana,
1.M.36:30	pohlavár Dišón, pohlavár Eser, pohlavár Dišan. To jsou chorejší pohlaváři podle seznamu pohlavárů v seírské zemi.

A pokračuje to pečlivým seznamem králů,

1.M.36:31	A toto jsou králové, kteří kralovali v edómské zemi, dříve než kraloval král synům izraelským.	1.Par.1:43	Toto jsou králové, kteří kralovali v edómské zemi, dříve než kraloval synům izraelským:
-----------	---	------------	--

přičemž se zdůrazní, že v Edómu je měli dříve než v Izraeli, a toto pisatel Paralipomenon nevynechal.

1.M.36:32	V Edómu kraloval Bela, syn Beórův, a jeho město se jmenovalo Dinhaba.	1.Par.1:43	Bela, syn Beórův, a jeho město se jmenovalo Dinhaba.
1.M.36:33	Když Bela zemřel, stal se po něm králem Zerachův syn Jóbab z Bosry.	1.Par.1:44	Když Bela zemřel, stal se po něm králem Jóbab, syn Zecharův, z Borsy.
1.M.36:34	Když zemřel Jóbab, stal se po něm králem Chušam z témanské země.	1.Par.1:45	Když zemřel Jóbab, stal se po něm králem Chušam z témanské země.
1.M.36:35a	Když zemřel Chušam, stal se po něm králem Bedadův syn Hadad,	1.Par.1:46	Když zemřel Chušam, stal se po něm králem Hadad, syn Bedadův, který porazil Midjána na Moábském poli. Jeho město se jmenovalo Avít.
1.M.36:35b	který porazil Midjána na Moábském poli. Jeho město se jmenovalo Avít.		

A zde se zase chlubí vojenskou porážkou, o které jinak nikde není zmínky, ale v Paralipomenon to je.

1.M.36:36	Když zemřel Hadad, stal se po něm králem Samla z Masreky.	1.Par.1:47	Když zemřel Hadad, stal se po něm králem Samla z Masreky.
1.M.36:37	Když zemřel Samla, stal se po něm králem Šaul z Rechobótu nad Řekou.	1.Par.1:48	Když zemřel Samla, stal se po něm králem Šaúl z Rechobótu nad Řekou.
1.M.36:38	Když zemřel Šaul, stal se po něm králem Akbórův syn Baal-chanan.	1.Par.1:49	Když zemřel Šaúl, stal se po něm králem Baal-chanan, syn Akbórův.
1.M.36:39a	Když zemřel Akbórův syn Baal-chanan, stal se po něm králem Hadar.	1.Par.1:50a	Když zemřel Baal-chanan, stal se po něm králem Hadad.
1.M.36:39b	Jeho město se jmenovalo Paú a jméno jeho ženy bylo Mehetabel; byla to dcera	1.Par.1:50b	Jeho město se jmenovalo Paí a jméno jeho ženy bylo Mehetabel; byla to dcera

	Matredy, vnučka Mé-zahabova.		Matredy, vnučka Mé-zahabova.
--	------------------------------	--	------------------------------

A najednou králové mizí a opět se objevují pohlaváři, a tentokrát i v knize Paralipomenon:

1.M.36:40a	Toto jsou tedy jména ezauovských pohlavářů podle jejich čeledí a míst,	1.Par.1:51a	Když Hadad zemřel, stali se pohlaváři Edómu:
1.M.36:40b	jmenovitě: pohlavář Timna, pohlavář Alva, pohlavář Jetet,	1.Par.1:51b	pohlavář Timna, pohlavář Alja, pohlavář Jetet,
1.M.36:41	pohlavář Oholíbama, pohlavář Ela, pohlavář Pínon,	1.Par.1:52	pohlavář Oholíbama, pohlavář Ela, pohlavář Pínon,
1.M.36:42	pohlavář Kenaz, pohlavář Téman, pohlavář Mibsár,	1.Par.1:53	pohlavář Kenaz, pohlavář Téman, pohlavář Mibsár,
1.M.36:43a	pohlavář Magdiel, pohlavář Iram.	1.Par.1:54a	pohlavář Magdiel a pohlavář Iram.
1.M.36:43b	To jsou edómští pohlaváři podle sídliště v zemi jejich vlastnictví.	1.Par.1:54b	To byli edómští pohlaváři.

A jako kolofon se znovu zdůrazní, že jde o rodopis Ezaua, jako kdyby tam potomci Choreje Seira patřili!

1.M.36:43c	To je Ezau, praotec Edómu.
------------	----------------------------

Korunu tomu všemu dává kolofon

1.M.37:2a	Toto je rodopis Jákobův.
-----------	--------------------------

přičemž o Jákobovy potomky vůbec nejde! Zjevně z tohoto důvodu tento verš zařadili překladatelé do další kapitoly,

Je zjevné, že pisateli šlo o snahu co nejvíce zviditelnit zásluhy a vliv Ezaua a jeho potomstva, a jakoby ho nadřadit nad potomky Jákoba; zdůraznit, že Ezauovi potomci se podíleli na upevňování státní moci - nejspíše totalitní (která se ale ve vrcholné podobě neosvědčila; králové byli opět nahrazeni pohlaváři neboli knížaty, tj. lidmi s víceméně přirozenou autoritou bez dědičného práva).

Analýza záhady

Tuto pasáž zřejmě psal sám Ezau. Jeho snaha zviditelnit se byla evidentně motivována potřebou dokázat sobě i svému okolí, že se nejenže nestal Jákobovým otrokem a ani nepřítelem, ale dosáhl velkého významu a autority. Dokonce většího významu v oné době než Jákob. Chtěl zpět své právo na prvorozeného, a věřil, že se mu to podařilo. (Až budoucnost ukázala, že tomu tak nebylo.)

Poznámka: Skutečnost, že byla tato část opsána do knihy Paralipomenon s určitými změnami, svědčí o rozpacích pisatele; o tom, že i on se nad ní zamýšlel.

Jenže proč je to v Bibli? Jak jsou tyto informace „... užitečné k učení, k trestání, k napravování, k správě, kteráž náleží k spravedlnosti“ (2.Tim.3:16 [KP])? Není to jen jakási zbytečnost, která zůstala v inspirovaném Písmu omylem? Nikoli.

Písmo nám touto cestou ukazuje, jak silná je žárlivost dítěte na toho prvorozeného; jak silná je jeho touha vyrovnat se tomu prvnímu a převýšit ho; jak silná je touha po slávě prvorozeného, a jak je motivující k činnostem, vedoucím k takové slávě. Vysvětluje nám - sice nepřímou, nicméně jasně - jak je tento stav nebezpečný. A také, co bylo jednou z příčin, proč povstal satan. 1 Písmo nám je tedy užitečné k učení se o tomto problému, protože postihlo-li naše praotce, nemůže se skrze dědění vlastností nedotýkat i nás.

Jaké z toho plyne poučení?

Nyní vzniká otázka: Má pro nás Písmo i návod, jak tento problém řešit, nebo jeho vyřešení je jeden z úkolů pro lidstvo? Když se podobný problém objevil v nebesích, musel tam také být řešen a je řešen dosud. Zkušenosti z nebes jsou ale zřejmě na lidstvo nepřenosné, nebo alespoň ne zcela. Právě probíraný záznam v Bibli žádný takový návod nepopisuje - problém pouze předkládá, a to dokonce ještě jen náznakem. A požadavek na řešení vysloven vůbec není.

Zopakujme si předpověď, kterou Bůh dal Rebece, a analyzujme ji z tohoto pohledu:

1.M.25:23	Hospodin jí řekl: "Ve tvém životě jsou dva pronárody. Oba národy se rozejdou, jen co z tebe vyjdou. Jeden národ bude zdatnější než druhý, bezpočetný bude sloužit počtem skrovnějšímu."	EP
	A tu jí Jehova řekl: "V tvém břiše jsou dva národy, a z tvého nitra se oddělí dvě národnostní skupiny; a jedna národnostní skupina bude silnější než druhá národnostní skupina, a starší bude sloužit mladšímu."	PNS
	I řekl jí Hospodin: Dva národové jsou v životě tvém, a dvůj lid z života tvého se rozdělí; lid pak jeden nad druhý bude silnější, a větší sloužit bude menšímu.	KP

Poznámka: Všimněme si, že překlad zřejmě není zcela jednoznačný. Jeden ze synů měl být zdatnější, početnější, starší či větší, a druhý méně početný, mladší, slabší nebo menší. Možná platily všechny alternativy, ale nejspíše šlo o velmi vyhraněné geny, postihnuvší v budoucnu většinu potomků.

Co tím chtěl Bůh Rebece vlastně sdělit? Chtěl ji tím říci, že Jákob má bojovat za postavení prvorozeného (s čímž byl spojen dvojnásobný díl majetku)? Vždyť tím se nerozhodovalo o tom, kdo bude hlavním článkem dalšího kultivačního postupu! Vůbec to s tím nesouviselo! Prozkoumejme Boží slova ještě jednou: Kromě toho, že Bůh chtěl Rebeku uklidnit (jak jsme ji dříve probrali), ji řekl

1) Že se nemá bát; obtíže s pohyby plodu souvisely jen s tím, že bude mít dvojčata (což jak již víme ona nepochopila),

2) a především, že to nebudou dvojčata (téměř) stejná (jako jednovaječná), ale naopak, budou velmi rozdílná; nebude proto moci počítat s jejich spoluprací či dokonce shodou.

Z dlouhodobého hlediska byla ale zpráva ještě důležitější a říkala, že

3) jeden národ bude zdatnější a početnější, a druhý inteligentnější.

Jak to měla vyhodnotit Rebeka, jak později její synové, a jak jejich potomci - národy Izrael a Edóm? A jak my dnes?

Rebeka se měla přestat bát - což zřejmě opravdu udělala, a dále se měla připravit na obtížnější a diferencovanou výchovu obou synů. Jak tento úkol zvládla nevíme, ale žádný výchovný problém zapsán nebyl. Víme však, že se vmísila ne právě poctivým způsobem (mírně řečeno) do požehnání svým synům, což mělo na jejich vztah neblahý vliv, a k čemuž fakticky neměla žádné pověření.

Protože o tom máme v Písmu záznam, je zřejmé, že synové o onom proroctví věděli. Jelikož o něm Rebeka řekla nejspíš jen Jákobovi, Ezau se to dozvěděl od něj, a patrně ještě posměšnou formou. Tato spekulace je nepřímou podložena právě diskutovaným výsledkem - Ezau se chtěl vyvýšit a dokázat, že je lepší než Jákob. Vznik komplexu méněcennosti se zjevně datuje do hodně vzdálené minulosti, ne-li až do samého počátku.

Nicméně - přes neuskutečněnou pohružku Ezaua o tom, že svého bratra zabije - se komplexem méněcennosti postižený Ezau nadále ke svému bratrovi choval velmi dobře a dokonce mu ustoupil a odešel z jejich domova do Seiru (a ještě se staral o oba rodiče).

Z Bible i jiných historických pramenů ale víme, co následovalo. Potomci Ezaua zřejmě měli z Izraelitů dědičný strach, a když chtěl Mojžíš se svým lidem projít územím Edómců, nedovolili jim to (4.M.20: 14-21). I Bůh to neklasifikoval jako zlou vůli, a přikázal proto Izraelitům, aby je neměl v nenávisti (5.M.23:7,8). Nicméně napětí mezi nimi, přecházející několikrát ve válečné konflikty, zůstalo a časem se stupňovalo. Nakonec však došlo ke smísení obou národů a absorpci 1 Edomitů Izraelci. 1

Vyhodnocení

Písmo nás důrazně varuje před nadměrnou soutěživostí sourozenců, zejména pak sourozenců mužského pohlaví - bratrů. Upozorňuje nás na skutečnost, že sourozenci mívají velmi odlišné zděděné vlastnosti a schopnosti, a že by se to v žádném případě nemělo projevit na náklonnosti rodičů k nim. Naopak: Rodiče by měli přizpůsobit své chování této situaci a jednak důsledně dodržovat ve svém vztahu k nim spravedlnost (na níž jsou děti velmi citliví!), a jednak diferencovat svou výchovu podle jejich zděděných vlastností i schopností. Na příklad tak, že na schopnějšího by měli klást vždy vyšší nároky než na méně schopného.

Jakkoli se to zdá samozřejmé, mnozí rodiče toto dodnes nečiní - ostatně obdobně jako Izák s Rebekou a později i Jákob a další a další. Se stejnými nebo i horšími následky. Odpovědnost rodičů je zde nezastupitelná, a děti budou své rodiče právem soudit. Nesou totiž velmi často následky jejich nesprávných rozhodnutí a činů.

Závěr třetí části

DJK 1 úspěšně pracoval na kultivaci, výchově a ochraně svého lidu. Satanovi se sice podařilo velmi zkomplikovat vývoj kultivovaného potomstva, ale nepodařilo se mu ani zastavit kultivaci budoucího Semene, natož pak zabránit dalšímu postupu DJK. Začal tušit, že jeho dosud zdánlivě suverénní vítězství je vážně ohroženo. Jeho nesouhlasný postoj se začal

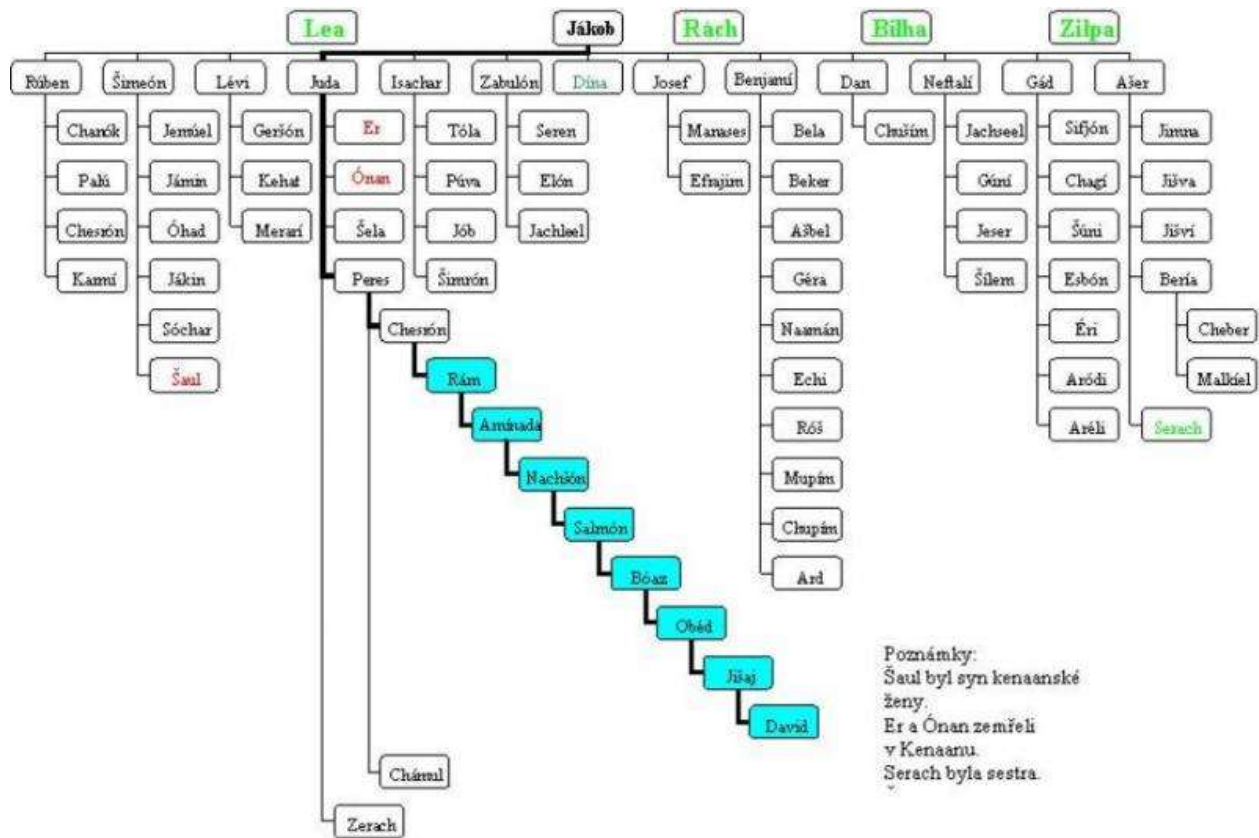
81 Absorpce - vstřebání, pohlcení.

82 Blíže viz Biblické slovníky pod heslem Edóm.

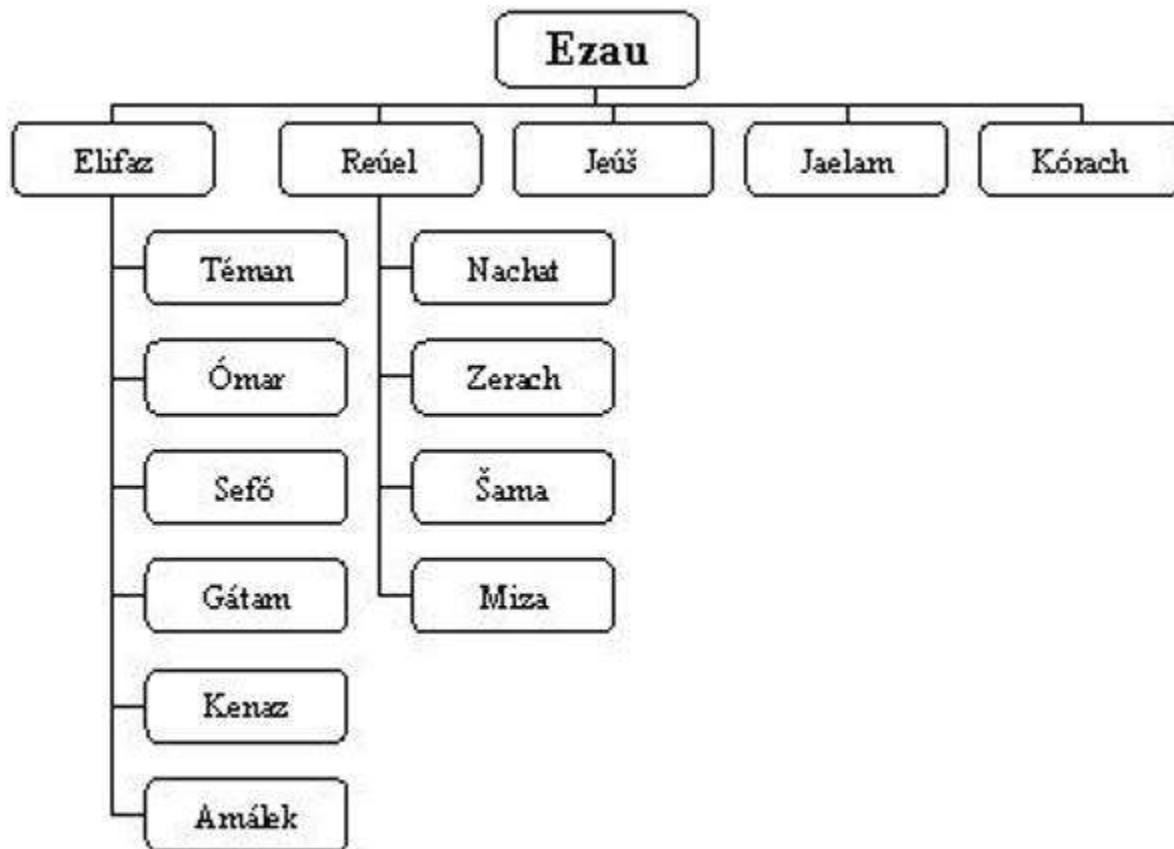
83 a jemu věrní

postupně měnit v nenávist. Ze satana (odpůrce) se začal pomalu stávat d'ábel (pomlouvač). Práce DJK proto musela být ještě opatrnější a ochrana kultivovaného lidu důslednější.

Jákovovi potomci

Ezauovi potomci

Potomci Chorejce Seir

